СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 70. Джерзі Сити, Н .Дж., понеділок, 27-го березня 1939. No. 70. Jersey City, N. J., Monday, March 27, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

НАТАВРУВАЛИ НІМЦІВ, ПРО МАДЯРІВ НЕ ЗГАДАЛИ

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Кордел Гол, вернувши з вакацій ,натаврував німців за те, що вони захопили Чехо-Словаччину і Мемель, а також, що вони далі прямують до того, щоб силою домінувати світом. Але не згадав Кордел Гол ні словечком про те, що мадяри ще брутальніше захопили Карпатську Україну. Він підкресляв, що Америка буде гостро виступати проти міжнародного безправства та вказував на економічний бойкот німецьких товарів.

ОБЕРЕЖНІСТЬ В НЕВТРАЛЬНЕСТЕВІМ АКТІ.

ВАШИНҐТОН. — Пятьох сенаторів з комітету заграничних справ заявили, що з уневажненням невтральнестевого акту треба поступати дуже обережно. Бо американська суспільність є переконана, що той акт був причиною, що дотепер Америка не вплуталась до ніякого военного замішання. Колиж тепер певні політичні кола будуть насильно перти до того, щоб той акт повалити, то суспільність зачне підозрівати, що ті кола хочуть вплутати Америку до тійни. Як відомо, це федеральний уряд старається якнайбільше, щоб той акт уневажнити. Цю справу сенатський комітет зачне в цей тиждень розглядати.

МОЛОДИЙ РУЗВЕЛТ СТОЇТЬ ПО СТОРОНІ ҐАРНЕРА.

ВАШИНҐТОН. — Прихильники Ґарнера заявили, що по стороні Ґарнера стоїть син президента Рузвелта, Еліот Рузвелт. При наступній номінації нового кандидата на президента з боку Демократичної Партії, Еліот Рузвелт буде піддержувати Ґарнера, а не батька. Еліот Рузвелт недавно висловився дуже добре про Ґарнера. Він є поглядів, що третій раз президент не повинен кандидувати на свій уряд. Та покищо невідомим є, чи молодий Рузвелт справді розійшовся політично з батьком, чи може теперішний президент рішився третій раз не кандидувати.

ВІДВАЖНИЙ БАНДИТ ЗНАЙШОВ СВІЙ КІНЕЦЬ.

ПАВЕЛ (Вайомінґ). — Відважний бандит Ерл Дюранд, який наперед утік з тюрми, опісля висмикнувся з шопи, в якій приперли його сто міліціянтів, знайшов свій кінець при нападі на місцевий банк. Висмикнувшись ніччю з шопи, проти якої міліціянти витаскали армату, Дюранд не думав десь заховатись. Але, відобравши одному чоловікові авто, удався ним до міста Павел, де напав на банк. В банку було кільканацять осіб і він звелів їм усім піднести руки. Касієрові звелів віддати ту готівку, яка була під руками, а теж звелів отворити касу. Коли касієр не міг цього зробити бандит взяв трьох людей перед себе і, заслонюючись ними почав відступати. Та зі всіх сторін почали на нього сипатись кулі. Одна поцілила його і поклала трупом. В тій стрілянині ранено також смертельно одного чоловіка, що творив заслону для бандита.

ОБНИЖКА СУСПІЛЬНОЇ ЗАБЕЗПЕКИ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар скарбу Морґентав, за порозумінням Рузвелта, подав перед комітет засобів проєкт обнижки плат на суспільну забезпеку й пенсію старих. Морґентав говорив, що в той спосіб уряд хоче облекшити бизнес, полишити йому більше капіталу до бизнесових чинностей й не накопичувати його в банках для майбутніх пенсій. До 1980 року фонд суспільної забезпеки, колиб оплачувано його тими датками, що нині, зріс би до висоти 47 біліонів долярів. Уряд тепер хоче датки знизити і заощадити в той спосіб працедавцям та працівникам впродовж двох наступних літ 200 міліонів долярів.

СТОПА ВОЄННИХ АСЕКУРАЦІЙ ПІДСКОЧИЛА.

ВАШИНҐТОН. — Стопа асекурацій майна на випадок війни підскочила на 50 до 300%. Асекураційні компанії отверто заявили, що положення в Европі таке, що не віщує нічого доброго.

РОБЛЯТЬ ДОСЛІДИ НАД ВІТАМІНАМИ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорська академія медицини в порозумінні з шкільними властями переводить в одній публичній школі в східній частині Ню Йорку досліди над 6,000 учнів, щоб переконатись, яку ролю відграють ріжні вітаміни в здоровлю людей, а головно, які хвороби повстають в чоловіці, коли даних вітамінів в ньому бракує.

РОЗКРИВАЮТЬ НОВІ ЗЛОЧИНИ ТРУЄННЯ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Філядельфійська поліція розкриває нові випадки труєння людей, в цілі одержання їх асекурацій. Ціла шайка злочинців працювала на території Філядельфії, а також поза Філядельфією і та шайка отруїла понад сто осіб .

ДИТЯЧІ ПОДРУЖА В АМЕРИЦІ.

Американці люблять дивитися з погордою на ріжні некультурні звички в інших народів, наприклад на звичай дитячих подруж в Індії. Ось тут фотографія, що такі річи бувають і в Америці: на образку — батько, мати й їх дитина. Батькові, Мерилові Брукбенкові з Кантону, Огайо, 15 літ, матері, Луелі, 13 літ. Дитина важила при народженні 4 фунти й півдевята унцій.

ПІД ЗАМІТОМ ВЕРБУВАННЯ ВОЯКІВ ДО ЕСПАНІЇ.

В Окр. Суді в Луцьку відбувся процес 12 мешканців сіл Сильного, Клобуча й Годомич, луцького повіту; акт обвинувачення закидав їм колпортування комуністичної бібули й вербування вояків для Еспанії. Засудили Сергія Андрійчука на 7 років вязниці, Олександра Филюка й Антона Ройка на 6 років, Івана Ройка на 5 років, решта вісьмох на 2—4 роки вязниці.

ВИСЕЛЕНІ З ВИЛЬНА.

Двох українців-студентів університету, К. Гацаляка й Т. Гуцула виселили з прикордонної полоси. Подаючи цю вістку „І. К. Ц." пише: „Це рішення стоїть у звязку з антипольською акцією, яку згадані студенти проводили від довшого часу". Цікаво, чи „І. К. Ц." доказав би згаданим студентам цю їх „антидержавну" акцію!

ВИБИЛИ ШИБИ.

У Суховолі коло Зимної Води, пошта Мшана, „хтось" повибивав вікна в Івана Ганушевського, касієра читальні „Просвіти" і повновласника української листи до громадських виборів, в Григорія Давида, голови читальні „Просвіти" і в домівці спож. кооперативи „Єдність". Трапилося це в неділю 26-го лютого в год. 12.30 вночі.

10-ЛІТТЯ ЛАТИНСЬКОЇ АЗБУКИ В ТУРЕЧЧИНІ.

В Анкарі відбудеться незабаром вистава турецької книжки. Зобразять історію розвитку цеї книжки. Найцікавіша притім остання доба, що датується від 1929-го року. Відтоді ввели в Туреччині латинську азбуку. Такий закон видав був пок. Кемаль Ататюрк. Відтоді ніодна турецька книжка не вийшла іншою азбукою, як тільки латинською.

100-ЛІТТЯ СЛАВНОЇ ПОВІСТИ.

Цього року проминає 100 літ від хвилини, коли появилася славна повість Стендаля „Шартрес де Парм", що творила нову епоху в історії французької літератури.

МУЗЕЙ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО У ЧЕРНИГОВІ.

8-го листопаду 1935 р. повстав у Чернигові в тому будинку, де жив Михайло Коцюбинський, літературно-меморіяльний музей М. Коцюбинського. З нагоди трирічча існування музею явилася в ч. 12. журналу „Комуністична Освіта" за 1938 р. коротка замітка про Музей М. Коцюбинського зпід пера К. Коцюбинської, наукової співробітниці того Музею. На основі тої замітки музей має тепер 4,000 експонатів, у тому числі багато власних річей покійного письменника, між іншим, його бібліотека в кількості приблизно 1,500 книжок. Відвідують музей не лише місцеві люди, але й приїжджі з ріжних місцевостей, головно з сов. України.

ЧОГО ВОНИ ХОТЯТЬ?

Посол ксьондз Любельскі вніс у соймі в Варшаві інтерпеляцію в справі введення в життя григоріянського календаря. Це введення малоб обовязувати всіх у польській державі. Внесення звернене проти греко-католицької церкви, православної церкви й проти старообрядовців.

КУРІОЗ 20-ГО СТОЛІТТЯ.

Устійнено, що в луцькому повіті не доручують львівських українських часописів українським передплатникам такі пошти: Полонка, Чарукія, Сенкевичівка, Торчин, Княгининок, Березолупи, Піддубці, Звірів (Арматнів), Киверці, Тростянець, Колки, Чарторийськ.

„ШЛЯХТА ЗАГРОДОВА" НА ВОЛИНІ.

„Звйонзек Шляхти Загродовей" на Волині 1-го лютого мав 125 гуртів („кол"), а це в дубенському повіті 34, сарненському 16, костопільському 34, горохівському 30, ковельському 6, луцькому 6.

ЇДЖТЕ ХЛІБ З КМИНОМ!

У місті легко дістати житного хліба з кмином. Такий хліб дуже поживний та уздоровляючий, має і вітамінові частинки, і помічний проти здуття. Кмин називається „кеœевей" по англійськи.

ПОКРАЛИ Й ПОНИЩИЛИ ВИВІСКИ В НАДВІРНІЙ.

Вночі з 6. на 7. лютого ц. р. невислідженi справники знищили в Надвірній українські вивіски. Знищили і забрали українські вивіски в таких громадян: адвокатів: д-ра Валеріяна Банаха, м-ра Костя Бачинського, м-ра Ярослава Гриневича, д-ра Миколи Николайчука, д-ра Осипа Жука; лікарів: Ярослава Кучерського і д-ра Михайла Дутковського; купців: Василя Свища, Юрія Йосипенка, Михайла Демянчука, Марії Хроменко, Христини Микетюк, Маґдалини Николайчук.

ЕКЗЕКУТИВА К. П. З. У.

Луцький окружний суд засудив мешканців с. Блудова, горохівського повіту, Омеляна Годика на досмертну вязницю і Т. Чарнецького на 8 років вязниці. Обвинувачено їх у тому, що вони, виконуючи смертний присуд партії на крамаря Хомця з Коритниці, який буцімто був на услугах поліції, стріляли до нього крізь вікно і зранили Хомця та ще кілька осіб.

„БЮЛЄТЕН Д'ІНФОРМАСІОН".

Появився у французькій мові новий український бюлетен, що його видає Союз українських емігрантів у Парижі п. н. „Бюлетен д'Інформасіон". Перше число цього бюлетину подає чимало французьких голосів про Україну, а ворожим голосам дає річеві й добрі відповіді. Адреса бюлетину: 248(rue St. Jacques, Paris 5-e. Бюлєтен літографований. Зміст цього бюлетину охоплює життя українців на всіх областях.

ЧИ НОВА ПРИКОРДОННА СМУГА?

Перемиські кооперативні установи поробили заходи для спровадження кооперативної фільми „Для Добра і Краси". Вижиданий серед великого зацікавлення повіту сеанс, не відбувся, бо місцеве старосто не дало дозволу на висвітлення тієї фільми, мовляв, у перемиському, добромільському, самбірському, любачівському і ярославському повітах треба мати окремий дозвіл на показ тієї фільми.

МАДЯРИ БОМБАРДУЮТЬ УКРАЇНСЬКІ І СЛОВАЦЬКІ ОСЕЛІ

БРАТИСЛАВА. — Словацький міністер справедливости, вислав уже другу ноту до Будапешту в справі мадярського наїзду на територію, що є тепер під Словаччиною. З ноти виходить, що іде тут про справжню мадярську анексію, ведену при допомозі правильної армії, тенків і літаків. Девять мадярських літаків бомбардували словацьку місцевість Списька Нова Вес і нанесли багато шкоди, знищивши летунське поле, вбивши 12 осіб та ранивши многих. Зате словаки віднесли побіду в Собранцях, недалеко Карпатської України. Підчас повітряної боротьби змушені були злетіти на землю два словацькі літаки і один мадярський.

ІДЕ ПО УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ.

БУДАПЕШТ. — Мадярський уряд викручується і подає словацькому урядові, що він нічого не знає про боротьбу на словацько-мадярській границі. Каже, що це діло армії, яка певно „випростовує" границі, а це тому, що й так нема досі ще розмежування між Словаччиною і Карпатською Україною. Рівночасно ґазети подають, що мадярські війська кріпко держаться на занятих місцях.

НІМЕЧЧИНА ОБОВЯЗАНА БОРОНИТИ.

БЕРЛІН. — Підписаний між Німеччиною і Словаччиною договір накладає на Німеччину обовязок боронити границь Словаччини на протязі наступних 25 років.

ІНТЕРВЕНЦІЯ НІМЕЧЧИНИ.

БУДАПЕШТ. — На протязі одного дня німецький посол відвідав двічи мадярське міністерство заграничних справ, і, як твердять в дипльоматичних кругах, інтервенював у справі мадярського наїзду на Словаччину. В найближчих днях має бути встановлена комісія, яка має вирішити границю між Словаччиною і Карпатською Україною.

ЦІКАВЕ ЯВИЩЕ!

БУДАПЕШТ. — Покищо ще далі вживають тут назви „Карпатська Україна", і то як чужинецькі кореспонденти, так і преса. Принаймні у більшости.

ПОЛЬЩА ПОПИРАЄ МАДЯРСЬКУ ЕКСПАНЗІЮ.

ВАРШАВА. — Польська преса пише з великим задоволенням про змагання Мадярщини продовжити польсько-мадярську границю загарбанням більшого простору української землі що є тепер при Словаччині.

СОВЄТИ „СПОКІЙНІ".

МОСКВА. — Хоч Німеччина, діставши Мемель і заключивши договори з Литвою і Румунією, окружила Совєти, то в Москві про це мало пишуть, а зате постійно твердять, що Гітлер піде тепер — на захід.

ДОБРЕ ЗНАЛИ ДОЛЮ ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНИ.

МОСКВА. — Совєтські ґазети пишуть виразно, що це неправда, що те, що сталося з Чехословаччиною, було несподіванкою для Анґлії й Франції. Обидві ті держави, кажуть Совєти, добре знали, що діється. А вже цілком певно знали про це найдокладніше кілька днів перед катастрофою.

ПОЛЬЩА НЕ ІДЕ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН. — Анґлія не може зложити протигітлерівського бльоку, бо Польща боїться Німеччини. Тайно вона попирає такий бльок, але отверто до него належати не може. Знову Москва також не хоче надто анґажуватись, бо без Польщі тяжко їй боротись з Німеччиною. Всетаки пробують ще зліпити бльок з Анґлії, Франції й Совєтів, що має стримати похід Гітлера. Та мало хто вірить в успіх цього.

ПОДІЛИТЬСЯ З РОСІЄЮ.

БЕРЛІН. — Російські іміґранти, головно білоґвардійці, певні, що Гітлер піде проти большевиків, але не проти Росії. З тою останньою він погодиться і поділиться з нею пануванням над Европою. Такі є їхні сподівання.

ЩО ДУМАЮТЬ ДИПЛЬОМАТИ В МОСКВІ?

МОСКВА. — В дипльоматичних кругах іде жива дискусія на тему: куди піде Гітлер? Є переконання, що він таки піде на Україну. Договір з Румунією зближає його до цеї цілі, бо дає йому базу опертя ще й на Чорнім Морі.

ПРОТИ ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА. — Бувший литовський премієр і диктатор А. Валдемарас, що був останніми роками усунений від впливів, приходить до значіння як давній прихильник Гітлера і пронімецької політики. Він є за те, щоб Німеччина „звільнила литовців зпід польського ярма".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ХТО І КОГО ЗАВІВ?

(2.) Фактом є, що якби не опір Німеччини, то вже 2. листопаду 1938 р. булиб у Відні вирішили справу Закарпаття в такий спосіб, що воно булоб пішло під Мадярщину і ми не булиб мали навіть тої Карпатської України, якою ми жили і раділи в тих останніх місяцях. Далі є фактом, що Карпатська Україна, навіть тим коротким своїм існуванням, зробила дуже багато для ознакомлення широкого світу зі змаганнями українських міліонових мас до Великої України. Очевидно, що все те ніяким виправданням на те, що тепер сталося з Карпатською Україною. Ми тільки хочемо вказати, як розвивались події й які є причини нашої нової трагедії. Шукаючи за причинами, в першу чергу глядимо на Прагу, з якою наша земля була звязана: фактично й правно.

Наше властиве нещастя є в тому, що віденське рішення з 2. листопаду 1938 р. нічого Праги не навчило, чи може вже й не могло навчити. Прага добре знала, що Словаччина вже й тоді не хотіла бути з нею. Вона знала, а властиво повинна була знати, що насильство нічого не поможе, що давні централістичні методи перестаріли, та що тепер треба відразу піти на широкі уступки словакам, що треба згодитись на їхню власну армію, що треба забрати з Словаччини велику скількість чеських урядовців і т. п. І подібно треба поступити і з Карпатською Україною. Певно, що воно було тяжко Празі забирати десятки тисяч чеських урядовців. Але щож, наприклад, мала робити бідна Карпатська Україна зі своїми людьми? Булаб Прага забрала хоч третину своїх людей, то вже булоб місце на якусь частину наших людей. Та Прага не хотіла того зробити. Карпатська Україна відгрожувалась, але всетаки далі терпіла, бо знала, що кожний інший вихід буде для неї ще гірший. Та Словаччина не хотіла терпіти, хоч була в далеко кращому положенні ніж Карпатська Україна.

Прага добре знала, які є причини конфліктів. Вона також добре знала, що Німеччина слідить за тими конфліктами. Вона знала, що станеться з Словаччиною, а навіть з „Богемією" і „Моравією", якщо чехи не погодяться зі словаками, бо про це отверто говорено ще в осені минулого року. Те знав добре міністер заграничних справ Хвальковський. Цеж він дораджував урядові Карпатської України не протестувати проти віденського рішення! А прощаючись у Відні з о. Волошином і українською делегацією, казав, що тепер ми, словяни, дістали добру науку, і тому треба тепер взятися разом, у повній згоді, до роботи і показати німцям і цілому світові, чого ми годні доконати навіть в найтяжчих обставинах. Очевидно, що всі були певні, що чехи будуть тепер поводитись зі словаками і українцями як рівні з рівними, шануючи автономні права кожної зі сфедерованих держав. Та так не сталося. Вкінці взялася Прага за найпоганіший спосіб: за гроші. І ними хотіла вбити змагання Словаччини і Карпатської України бути справжніми господарами своїх країв. Грошева й військова диктатура Праги не дописала. І хоч Карпатська Україна далі терпіла, то Словаччина не хотіла терпіти. І так прийшов кінець.

До оборони української справи!

Що нам далі робити? Як і перед ким боронити Карпатську Україну? Яку дати поміч тим, що там в горах Карпатах далі ставлять опір мадярським грабіжникам?

Отсе є ті питання і ті журби, які мучать кожного з нас. Це є те, про що нас питають поодинокі громадяни і наші організації. І добре, що маємо вже стільки вироблених людей, що замість попадати в зневіру і нарікати, хочуть братися за діло, за ще більш завзяту оборону нашої святої справи.

Коли будемо собі ломити голову тільки над тим, чи і о-скільки нас „Німеччина зрадила", багато нашій справі не поможе. Але таки треба тепер добре розважити і те, чи ми тільки словами так завзято маніфестуємо наші **„власні сили"**, чи може розумово ми вже ту справу перетравили в такий спосіб, що клич „власними силами" не є у нас на **свято**, а навпаки на **будні**, до приміщення в нашій щоденній праці для розбудови і скріплення наших сил.

Ми живемо в Америці. І те треба мати завжди на увазі. Її інтереси і її почування повинні бути **нашими**. Але ми маємо ще й **українські** почування. Тому насувається питання: чи вони собі суперечні? На нашу думку: ні. І в Америці нема якоїсь одної думки щодо цього, що собою уявляє інтерес Америки. Ріжні американські **„приятелі" Советів** розуміють наприклад інтерес Злучених Держав у такий спосіб, який не дасться ніяк погодити з американськими ідеалами, як і з тим, що є в американській конституції. Вони хочуть злучити інтереси Советів з інтересами Америки, підпорядковуючи ті, ніби спільні, інтереси під „оборону демократії". Чиж тепер ми українці, що є американськими громадянами, маємо себе підпорядкувати такому розумінні інтересів Америки? Ні. Навпаки, наш обовязок є якраз **боротись** з таким розумінням американських інтересів, бо така спілка інтересів вносить тільки хаос в американське розуміння демократії, вона тільки посилює комуністичну пропаганду в Америці. А з тим вона й ослаблює ту нашу працю, яка звернена на освідомлювання Америки щодо того варварського стану, який панує в Советах і завдяки якому гинули міліони українських людей.

Або берім справу **Німеччини.** Є фактом, що є тепер в Америці сильна агітація за те, щоб втягнути Злучені Держави до евентуальної війни з Німеччиною. Але чи є інтерес Америки давати себе втягнути в ту війну? Бо як іти на нову війну, то треба мати перед очима давну світову війну. А чим вона закінчилась для Америки? Що остало по тій війні з тих ідеалів, які Америка проголосила і за які казала іти в бій американським хлопцям?

Це є **наше право і наш обовязок** як американських громадян і як тих, що підуть битись по стороні Америки, чи посилатимуть своїх синів, щоб знати, за що ідемо проливати кров і яка є гарантія, що та кров не буде знову даром пролита, як даремно була пролита підчас світової війни. Бо підчас світової війни гинули сотні тисяч американських хлопців чейже й за те, щоб і українському народові не було кривди, щоб і він не був гнетений і розшарпуваний міжнародними хижаками! Бо є одна демократична ідея і однакове повинно бути її примінення. І у всі часи. І для усіх. А як сталося? Чиж тепер може знову маємо іти як американські громадяни проливати кров за те, щоб Злучені Держави нічого не скористали? Та щоб ще були завалені новими довгами, а наші українські землі, щоб було по новій війні ще більше розшарпані, може на 8 частей?

Говорім про ці справи **всюди** отверто й ясно. А зробимо добру прислугу нашій американській землі. А заразом і — Україні. Хто хоче іти проти Німеччини і прикривати цей похід людяністю, етикою, мораллю, міжнародними законами, хай **сперше виразно подає що має бути з тим злодійством і розбоєм, який є в Европі, а завдяки якому 45 міліонів українського народу стогне в ярмі і пониженні в — самій серединні Европи.** Не про Німеччину нам іде. А про справедливість, про справжню, християнську людяність. Для нас бандит є бандитом, яким би він не прикривав себе гарним іменем, і які він не придавав би собі гарні кличі чи ідеї. Тут ріщають факти, діла. А ті факти в українськім розумінні ясні. Вони виразно вказують, хто й як поневолює український нарід і хто й які кнує нові пляни на дальше його поневолення.

Ми не можемо звідси з Америки визволити України. Але ми маємо тут надзвичайно велику зброю: **Ми можемо в тім одинокім краю говорити правду про Україну.** Ми можемо тут друкувати те, чого не можна нігде в світі. Тому можемо висвітлювати українську справу такою, якою вона є. Ми можемо представляти навіть і „демократичну облуду" і за те нас ніхто тут не пхає до тюрми. Навіть можемо про це все писати до свого уряду у Вашингтоні. Можемо висилати до нього делегації й через них розповісти урядові правду. І ніхто нам не скаже, що розкривавши ту правду, ми є злими американськими громадянами. Бо це обовязок демократії розбирати справи **з усіх боків,** висвітлювати їх на ріжні лади. Бо тільки тоді доходиться до дійсної правди. А ми хочемо, щоб Америка знала дійсну правду і про Україну.

Заходами „Обєднання" видано тепер **дві малі брошури,** в яких коротко подано про наші визвольні змагання і про наше відношення до Америки. Є вказаним використати їх негайно нашими політичними клюбами чи іншими організаціями для вияснення нашої справи перед урядовими і політичними чинниками. Ті брошури можуть стати помічними і в інформуванні американської преси. І з цього боку треба їх використати. Згодом появиться більше таких інформативних видань. І можливо, що вийдуть більші й обширніші. Та покищо мусимо користати з того, що є під руками.

Наші маніфестаційні **віча** повинні продовжуватись. Це таке зрозуміле, що до цього не треба накликувати. Тут на нашу думку, не треба ніякої агітації, бо протести повинні бути випливом відруху. І так воно по правді діється. І треба далі засилати з кожного віча наші протестаційні резолюції проти гноблення України, а зокрема **проти мадярської окупації.** З тим, що треба постійно використовувати і той найновіший акт геройської постави нашого народу в боротьбі за свободу, яким є опір, ставлений Мадярщині в горах Карпатах нашою Карпатською Січею. Але треба це робити достойно, гідно й спокійно. Висилаючи від наших товариств і організацій протести проти Мадярщини, треба взивати американський уряд не визнати окупації Карпатської України Мадярщиною. На те все не треба видавати грошей на довгі телеграми. Вистарчить, коли з товариств чи громад будуть висилані до департаменту стейту реджестровані письма,

І треба памятати, що наша **боротьба вимагає чим далі тим більших жертв не тільки в людях, але й в грошах.** Нам треба гроша на публікації в англійській мові про українську справу. Треба на вдержання Інформаційних Бюр. І треба на постійну дальшу допомогу Рідному Краєві, а зорема тим, що організують наші сили до визвольної боротьби, що закріпляють революційне наставлення нашого народу.

Наша справа **не захиталась!** Нова трагедія принесла нам у світі **нові великі здобутки** для Української Ідеї, її чистоти і величі. Наше завдання в Америці ще все використати для нашої визвольної справи. Те і робім. Кожний на своїм місці, в товаристві й в громаді.

Народження великого

Такий є наголовок статті, яку помістив наш славний письменник Улас Самчук востанніх числах „Нової Свободи" в Хусті. Стаття та світить білими плямами. Це діло чеської цензури. Це останні свідки урядування чеського міністра ген. Прхали, що став на приказ Праги міністром внутрішніх справ Карпатської України.

Ця стаття написана так сказатиб на передодні катастрофи. З неї можна відчути, що автор і ті, що з ним працювали в Карпатській Україні, добре відчували, що наближається нова трагічна хвиля, спричинена тими, що не хочуть погодитись з тим, що „український народ живе, росте, тужавіє"?

Вороги росту української сили, пише У. Самчук, взялися за протиакцію, якої **„основним завданням є стерти нас навіть з того маленького місця, яке ми зайняли на мапі сучасної Европи".**

Цензура сконфіскувала дальший уступ. Можна догадуватись, що були такі, що давались застрашувати наступами Праги. До них промовляє Улас Самчук таким способом:

„...на бік з маловірними, наівними та добродушними! Набік з тими, що паки й паки, даються на гачок солодких приман зрафінованого в засобах та цілях противника! Набік з тими, що до цього часу недоцінюють великого і шляхотного гасла, що **сила** кожної істоти — є вона мала, чи велика, в **ній самій.** Малу, але самостійну і активну силу значно тяжче подолати, ніж велику, пасивну, наївну та незграбну".

Тут знову наступила біла пляма чеського цензора на українській землі. Можна догадуватись, що наш письменник навряд вже дальший уступ до нової трагедії, яка зближається. Знову згадуючи за трагедію у Відні, дня 2. листопаду 1938 року, коли то вирвано Карпатській Україні Ужгород, Мукачево як „живі шматки", автор підкреслює, що українці приняли ту трагедію, бо хотіли мати свободу хоч на маленькім клаптику рідної землі:

„Вибрали з певним переконанням, що кожна трагедія родить силу та змінює духовість".

Далі автор стверджує, що та „трагедія не скінчилась", бо „живемо в небезпечних часах на небезпечній землі, живемо під вульканом, що кожної хвилини загрожує зірватись і нас засипати".

Що з того буде?

Отже, як бачимо, в Карпатській Україні добре розуміли положення. Знали, що їх завалить вулькан. І щож на це відповіли? Словами Уласа Самчука ось так:

„І це якраз добре. Це якраз зробить знас те, чого вимагає життя: певних і сильних, що не бояться ніякої небезпеки, людей".

Чи звертатись до словянства?

Ось таку відповідь дали наші духові провідники там на Карпатській Україні, в хвилі найбільшої особистої й національної небезпеки. І то викликаної і спричиненої також і — братами словянами. Маючи тих „братія" на увазі пише Улас Самчук таке:

„Недавно писав мені один чеський поет: „тільки у зєднанню всіх словянських народів та в зрозумінню спільних потреб наша захорона".

„Солодкі слова з надто гірким змістом. Солодкий колего! Чуємо ці слова століття і за них якраз доплачуємо рікрічно нашою кровю, нашою честю, нашою свободою. Ми не сміємо навіть назвати це власними словами. Вибачте! Ми у словянство вірити відмовляємось... І то, хоч вибачливо, але рішучо. У таке словянство, яке репрезентує хоч та найближча Вам влада".

Ось так був змушений відповісти словянам, а зокрема „братам-чехам", наш молодий і найбільший сучасний письменник - повістяр, той з якого творів чути справжній подив нашої Рідної Землі, який відчули і ми в Америці, читаючи його твори.

Віримо тільки в себе самих.

При кінці, передчуваючи нову трагедію Карпатської України, висказує Улас Самчук, там далеко в нашім Хусті, ось таке:

„Ми віримо тепер тільки і тільки в себе самих! В нас! У переродження нашої душі, що під пресією часу і „словянського братерства" звільниться скоро від решток серпанкових сентиментів та почне діяти **широко, рішучо і трагічно".**

В те саме віримо і ми в Америці. І те саме уже багато разів підкреслювали. А тепер тільки передаємо те, що так гарно убрав у слова наш великий письменник.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(38)

Другі невільники були державні, або, по нашому, скарбові; вони роздобувалися також закупном, але ними були і полонені у війні. По найбільшій части засаджували їх на галери, а лиш не багато з них тримали в твердині для місьских і кріпостних робіт. Для цього роду невільників призначалося приміщення в долішніх кімнатах мурів і башень, з малими віконцями на верху.

У східній башні був такий відділ з залізною брамою, завсіди зачиненою. Невільники приміщувалися там в тісноті, приковані до одного довжезного ланца, котрого кінець причеплявся до кільця вбитого в камінний стовп і замикався на величезну колодку. Кожний невільник мав на ногах кайдани з колодкою. Ланц, що лучив невільників, дозволяв їм рушатися, робити і кластися, але перепиняв відлучитися від товаришів і пробувати втекти. Вони спали на голій землі. Ранком виводила їх вязнична сторожа на роботу під доглядом дозорців з тімарлі, а на ніч знов приводили їх у вазницю. Кайдани врізувалися в ноги невільників, а на їх спинах виднілися червоні сліди нагаїв, котрими наганяли дозорці до роботи. Невільників кормили хлібом і чосником, деколи давали гниле мясо і смердячу рибу: вза дорожили в Кафі, бо там їх було подостатком. В твердині невільники раз-у-раз мінялися; одні, не могучи подолати праці і задля лихого харчу умирали; других переносили на галери, де смертельність завсіди була величезна, а хто пережив вісім літ на галерах, цього уважано незвичайно сильним.

У вязниці, де проживали кріпостні невільники, була окрема кімната з замкненими залізними дверми і маленьким отвором, виходячим до загальної вязниці. Цей закамарок був три сажні довгий і на сажень широкий. Там замкнено Кудеяра, скованого на руках і ногах. Його уважали военним шпигуном, а при тім він поважився ставити опір і допустився убийства; тому і дали йому таке приміщення.

Минають дні за днями, а місяці за місяцями. Кудеяр сидить, а властиво лежить в своїм закамарку; кайдани розранили йому руки і ноги, зігнила одіж наповнилася хробацтвом; страшний смрід душив його. Йому приносять раз на добу кусень хліба і збанок води, а деколи забувають принести, то Кудеяр сидить нераз два дні без їди. Кудеяр просить у Бога смерти, а смерть не приходить.

Деколи зачнуть невільники з ним розмову. Між ними бувають і руського роду. Згадують далеку родину, хто родичів а хто жінку і дітей, а відтак неодин заспіває сумну пісню, але інші невільники, сковані разом, сварють, сердяться, що співаки не дають їм спати. Кудеяр слухає, згадає минуле, згадає Настю, і серце його заіде кровю, та просить у Бога смерти, але смерти Бог не дає.

Думає Кудеяр: „Длячого цар мене не викупить? Він був для мене такий ласкавий. Певно цар не знає, де я, бо інакше мене би викупив. Післати чолобитню — але кому сказати? Кого попросити?" Ставався Кудеяр заговорити про це зі сторожем, але сторож не відповів ні слова. Ніхто зі старшини не заходив до вязниці від тої пори, коли вкинули його там.

Минув рік. Кудеяр стратив рахунок часу. Минуло ще пів року — Кудеяр майже тратить розум, память, забуває, де він, що з ним, не в силі думати а навіть не годен тужити. Кудеяр вже не чоловік, немов зігнила колода...

Минуло в такий спосіб більше як два роки. В загальній вязниці перемінилися вже кілька разів невільники; Кудеяр чув нераз останні стони умираючих, чув, як сторожі відлучали трупа від спільного ланцуха та закопували таки в тій самій темниці... Завидував Кудеяр щасливому. Перемінялися особи, а звуки ланців і стони були завсіди ті самі.

Нараз одного ранку, коли всі невільники з загальної вязниці вийшли на роботу, обтвиряються двері і входить кілька людей. Отворені двері пропустили у вязницю смугу світла і Кудеяр через отвір побачив вельможу в зеленій чалмі, в золотистім кафтані, з під котрого поли виглядали голубо шовкові штани і вишиті сафянові черевики. При лівім боці висіла шабля з руkояттю, прикрашеною дорогоцінними каменями. Позад нього тримали бунчук з трьома кінськими хвостами.

— Відчиніть — сказав вельможа по турецьки, вказавши на двері, ведучі у закамарок, де мучився Кудеяр.

Двері відомкнули і відчинили.

— Виходи — сказав вельможа до Кудеяра.

Але Кудеяр не мав сили вийти; ноги цілком спухли.

Ох, бідний, бідний, — сказав вельможа — ти довше тут не лишишся, я велю тебе обмити і лічити, а коли подужаєш, будеш жити у мене. Я знайду тобі легку роботу.

КАСОВИЙ ЗВІТ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЗА ЛЮТИЙ 1939 РОКУ

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	422.27	163.	125.71
2.	205.61	164.	176.15
3.	110.78	165.	38.55
4.	81.39	166.	50.27
5.	228.15	167.	149.75
6.	30.10	168.	206.29
7.	263.42	169.	42.87
8.	227.31	170.	192.08
9.	156.31	171.	61.27
10.	169.00	172.	43.63
11.	95.08	173.	88.50
12.	137.03	174.	23.07
13.	72.04	175.	245.46
14.	17.07	176.	215.03
15.	41.21	177.	129.93
16.	84.44	178.	84.25
17.	36.30	179.	227.90
18.	120.96	180.	47.10
19.	14.87	181.	108.98
20.	292.50	182.	179.42
21.	130.14	183.	148.73
22.	107.22	184.	19.62
23.	56.28	185.	82.84
24.	109.57	186.	90.90
25.	102.77	187.	37.90
26.	35.75	188.	56.48
27.	61.60	189.	11.82
28.	138.70	190.	38.55
29.	162.59	191.	156.00
30.	76.66	192.	149.73
31.	146.12	193.	100.00
32.	29.60	194.	51.31
33.	141.83	195.	56.15
34.	42.93	196.	54.38
35.	69.94	197.	34.39
36.	141.20	198.	70.92
37.	103.36	199.	34.44
38.	218.49	200.	194.35
39.	128.14	201.	42.85
40.	20.47	202.	39.67
41.	18.43	203.	19.23
42.	185.10	204.	918.12
43.	63.80	205.	19.85
44.	132.74	206.	583.41
45.	308.59	207.	76.02
46.	29.91	208.	30.22
47.	46.28	209.	71.62
48.	57.94	210.	73.29
49.	17.96	211.	189.97
50.	162.55	212.	64.84
51.	61.42	213.	356.14
52.	88.50	214.	40.92
53.	114.35	215.	26.23
54.	54.34	216.	57.43
55.	51.21	217.	442.63
56.	161.69	218.	253.00
57.	269.99	219.	187.31
58.	175.87	220.	393.08
59.	179.08	221.	627.19
60.	37.06	222.	15.81
61.	20.16	223.	318.56
62.	91.34	224.	29.34
63.	347.13	225.	13.86
64.	115.00	226.	62.86
65.	273.19	227.	60.53
66.	111.60	228.	73.82
67.	198.37	229.	188.50
68.	19.56	230.	198.08
69.	208.45	231.	16.26
70.	277.64	232.	62.67
71.	34.50	233.	35.35
72.	64.85	234.	194.95
73.	102.95	235.	139.27
74.	26.38	236.	167.57
75.	131.66	237.	245.12
76.	338.24	238.	192.77
77.	83.16	239.	346.70
78.	179.00	241.	80.77
79.	12.13	242.	113.69
80.	44.22	243.	75.98
81.	134.20	244.	29.59
82.	68.29	245.	107.76
83.	202.22	246.	67.01
84.	58.66	247.	259.56
85.	138.84	248.	67.04
86.	213.00	249.	39.30
87.	193.98	250.	16.59
88.	11.55	251.	302.88
89.	29.39	252.	128.88
90.	298.05	253.	90.36
91.	345.59	254.	138.72
92.	24.54	255.	68.92
93.	50.63	256.	94.87
94.	486.19	257.	40.53
95.	45.00	258.	30.72
96.	125.05	259.	214.44
97.	211.40	260.	50.88
98.	144.45	261.	14.57
99.	197.65	262.	73.81
100.	107.94	263.	55.01
101.	47.58	264.	74.69
102.	670.26	265.	41.22
103.	120.22	266.	96.83
104.	255.51	267.	103.57
105.	189.68	268.	141.98
106.	329.61	269.	37.67
107.	40.82	270.	234.91
108.	109.12	271.	90.51
109.	140.35	272.	40.68
110.	10.95	273.	188.94
111.	38.35	274.	204.74
112.	298.77	275.	108.43
113.	66.73	276.	354.21
114.	53.43	277.	242.01
115.	27.83	278.	36.55
116.	56.27	279.	18.76
117.	118.24	280.	231.20
118.	78.24	281.	91.53
119.	37.82	282.	227.99
120.	167.29	283.	152.33
121.	152.38	284.	85.35
122.	52.58	285.	17.00
123.	170.72	286.	48.88
124.	107.84	287.	15.64
125.	136.55	288.	283.37
126.	93.64	289.	35.87
127.	232.78	290.	67.35
128.	51.69	291.	228.28
129.	36.97	292.	711.77
130.	396.17	293.	64.06
131.	17.50	294.	41.45
132.	162.10	295.	186.67
133.	230.67	296.	286.10
134.	95.86	297.	23.38
135.	71.73	298.	95.57
136.	178.32	299.	73.16
137.	184.14	300.	138.51
138.	76.24	301.	232.76
139.	73.81	302.	14.59
140.	83.60	303.	65.78
141.	110.92	304.	76.39
142.	117.82	305.	76.69
143.	166.70	306.	34.94
144.	49.49	307.	34.46
145.	54.61	308.	110.51
146.	196.17	309.	39.94
147.	530.24	310.	108.45
148.	33.15	311.	22.86
149.	57.75	312.	90.69
150.	46.87	313.	8.87
151.	151.77	315.	24.25
152.	62.00	316.	280.55
153.	9.57	317.	100.14
154.	39.08	318.	139.89
155.	469.97	319.	101.63
156.	163.06	320.	124.87
157.	20.99	321.	72.73
158.	366.77	322.	60.03
159.	75.21	323.	78.51
160.	123.28	324.	168.57
161.	218.88	325.	120.00
162.	75.42	326.	116.37

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
327.	43.52	373.	96.56
328.	24.47	374.	51.21
329.	8.61	375.	107.94
330.	140.04	376.	26.60
331.	74.57	377.	17.53
332.	76.95	378.	35.00
333.	111.60	379.	97.29
334.	250.34	380.	25.93
335.	47.65	381.	29.50
336.	238.45	383.	187.71
337.	27.95	384.	38.11
338.	357.40	385.	288.04
339.	102.38	386.	28.96
340.	21.26	387.	34.87
341.	38.82	388.	174.93
342.	179.02	389.	45.31
343.	92.26	390.	80.60
344.	82.38	391.	23.18
345.	92.88	392.	21.53
346.	12.07	393.	67.65
347.	138.73	394.	6.00
348.	34.97	395.	9.38
349.	50.81	396.	108.03
350.	136.09	397.	14.10
351.	47.11	398.	12.71
352.	88.93	399.	20.30
353.	35.71	400.	89.78
354.	17.33	401.	45.09
355.	67.74	402.	16.48
356.	16.11	403.	283.95
357.	66.96	404.	69.37
358.	91.80	405.	110.54
359.	125.17	406.	322.27
360.	14.29	407.	56.24
361.	1,278.85	408.	31.29
362.	66.20	409.	70.29
363.	130.04	410.	13.58
364.	465.46	411.	51.90
365.	72.60	412.	50.56
366.	22.02	414.	22.08
367.	372.41	415.	9.91
368.	32.30	416.	34.50
369.	242.00	417.	8.98
370.	242.37	418.	4.56
371.	217.06	419.	198.79
372.	40.80	421.	20.37

Доплачено з фонду Згоди Бр. до місячних вкладок за членів Згоди Братств 377.64

З місячних вкладок нових родів обезпечення $51,375.04

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	19.60	225.	14.54
2.	4.29	230.	3.81
3.	2.42	234.	20.21
8.	98	237.	2.68
19.	1.58	243.	18.23
28.	12.03	245.	3.08
30.	11.32	257.	3.87
33.	7.91	262.	1.41
37.	16.20	268.	2.93
39.	43.06	274.	1.49
65.	14.02	275.	22.16
69.	1.36	276.	3.54
70.	3.80	277.	2.02
83.	2.86	278.	1.15
90.	13.43	282.	3.55
101.	2.84	283.	1.53
102.	4.96	284.	3.37
106.	7.23	286.	36.07
108.	8.61	288.	2.40
112.	6.53	292.	1.83
117.	4.46	298	3.05
125.	3.61	305.	8.31
127.	5.65	316.	1.41
139.	2.35	321.	5.01
142.	10.37	322.	1.31
143.	11.25	328.	2.01
147.	28.16	334.	2.28
151.	6.04	335.	6.34
161.	1.92	336.	7.99
170.	12.93	342.	20.33
181.	1.57	345.	2.65
185.	6.68	349.	5.24
189.	4.90	358.	1.62
194.	81	361.	2.48
206.	5.45	367.	3.51
208.	2.48	370.	15.74
209.	4.26	371.	1.30
216.	14.85	384.	28.93
217.	2.74	388.	17.56
221.	8.20		

З місячних вкладок старого роду обезпечення .... $ 610.59

З місячних вкладок від членів	$51,985.63
Процент від бондів	7,748.62
Процент від морґеджів	2,458.70
Процент від позичок	527.05
Заробок на бондах	1,167.50
Зворот позички до народного фонду	20.00
Зворот степендії В. Мішанця, в. 363	15.00
Зворот за відділову печатку	5.50
Продаж бондів	50,375.00
Сплати морґеджів	865.75
Сплати нота	25.00
Сплати позичок	1,666.77
Рент від реальностей	13,145.65
Сирітські части по бл. п.:	
в. 204 Вісьола Ілля	200.00
Разом	$130,206.17

РОЗХІД:

Виплати посмертних запомог по бл. п.:

в. 50 Кмітько Іван	1,000.00
в. 70 Нагребецький Мих.	1,000.00
в. 72 Слоньовський Мих.	750.00
в. 94 Курчак Франка	500.00
в. 97 Цебровський Кароль	500.00
в. 99 Лаврик Микола	1,000.00
в. 133 Весоловський Волод.	500.00
в. 138 Галун Марія	500.00
в. 160 Шустак Йосиф	500.00
в. 204 Вісьола Ілля	500.00
в. 207 Телеґа Теодор	1,000.00
в. 223 Потичко Іван	1,000.00
в. 234 Висоцький Валерій	500.00
в. 239 Цупер Андрій	500.00
в. 270 Підгурський Стефан	1,000.00
в. 326 Ґашковська Саломея	518.30
в. 345 Парій Петро	1,000.00
в. 251 Піх Антін	448.33

Виплати сирітського фонду по бл. п.:

в. 51 Савчак Стефан	126.80
в. 85 Новомлинський Іван	412.50
в. 273 Маруняк Сташка	79.35
в. 273 Маруняк Войтко	221.50
в. 305 Кріванич Михайло	317.00
в. 365 Стефанов Андрій	409.33

Інші виплати посмертного фонду:

Грошеві звороти за грамоти нових родів обезпечення	238.65
Процент на закуплених бондах	430.00
Премія на закуплених морґеджах (F. H. A.)	1,834.01

Виплати запомогового фонду:

в. 4 Павчак Іван	35.00
в. 5 Микитин Теодор	35.00
в. 5 Беля Михайло	35.00
в. 7 Копій Іван	75.00
в. 7 Майгрук Микола	25.00
в. 10 Дутканич Яків	50.00
в. 31 Процак Іван	35.00
в. 42 Саґан Іван	50.00
в. 43 Гурчик Михайло	35.00
в. 82 Гайдук Микола	50.00
в. 82 Питак Семко	50.00
в. 83 Караїм Анна	25.00
в. 100 Стецик Серефинка	25.00
в. 102 Павлечко Лука	35.00
в. 104 Бажан Яремко	50.00
в. 104 Рудий Антін	75.00
в. 123 Угляк Теодор	35.00
в. 142 Левчюк Андрій	50.00
в. 147 Худоба Марія	25.00
в. 155 Шпак Йосиф	35.00
в. 158 Ващишин Теодор	35.00
в. 161 Новак Іван	50.00
в. 161 Стефанович Андрій	50.00
в. 168 Паньків Анна	25.00
в. 168 Ткач Пазя	25.00
в. 168 Нагребна Катерина	25.00
в. 175 Лобур Данило	35.00
в. 176 Лесів Теодор	35.00
в. 192 Сичик Микола	25.00
в. 206 Бардачевський Йосиф	35.00
в. 218 Ляхоцький Онуфрей	25.00
в. 227 Дрост Юрій	35.00
в. 235 Ґвоздь Семен	35.00
в. 235 Добош Іван	50.00
в. 237 Куріца Анна	25.00
в. 288 Данилів Ева	25.00
в. 288 Дуць Дмитро	50.00
в. 288 Когут Іван	35.00
в. 293 Орищин Іван	35.00
в. 333 Лопушанська Катер.	25.00
в. 352 Рогач Яким	35.00
в. 361 Катулька Йосиф	50.00
в. 364 Лопушанський Іван	31.00
в. 364 Носаль Катерина	25.00
в. 364 Тарасюк Йосифа	25.00
в. 364 Краснопірка Берта	25.00
в. 371 Романків Григорій	35.00
в. 100 Деценко Анна	25.00
в. 239 Костів Михайло	35.00
в. 316 Станик Стефан	75.00
в. 342 Кіра Микола	35.00
в. 345 Бубняк Анастасія	25.00
в. 345 Деделюк Олена	25.00

Виплати адміністраційного фонду:

Укр. Пресова і Унижкова Сп. за орґан за лютий	3,595.00
Укр. Пресова і Унижкова Сп. за орґан за березень	3,595.00
Платня головного уряду	825.00
Нагороди за нових членів	745.75
Лікарі за нових членів	503.00
Рент за офіси У. Н. Союзу	500.00
Платні поміцних сил	437.37
Асекураційні департаменти стейтів за річні звіти	406.00
Кошти подорожей і репрезентації	250.34
Справи правні при перебранню реальности і друкарні Згоди Братств	215.05
Укр. Пресова і Унижкова Сп. за друкарські праці	144.78
Видатки канцелярійні, почта, телефон і т. п.	136.72
Пенсилвенія Тейтел Ко. за справи правні реальности Згоди Братств	105.00
Видатки на спортову акцію	93.95
Нагороди новим молодечим відділам	75.00
Книги і друки для У. Н. С.	62.31
Фотографії реальностей У. Н. Союзу	48.00
Офісові прибори	47.04
Справи правні при викінченню річних звітів для стейтів	7.25

Виплати з фонду Згоди Братств:

Доплачено до місячних вкладок за членів Зг. Братств 377.64

Інші виплати:

Податок, вода, опал, світло і інші видатки на реальностях	16,160.12

Інвестиції:

Інвестовано в бондах	20,758.83
Інвестовано в морґеджах (F. H. A.)	73,360.59
Позички членам на грамоти нових родів обезпечення	3,711.34
Разом	$144,912.85

ЗІСТАВЛЕННЯ:

Готівка з кінцем січня 1939 р. осталася	$314,827.48
Прихід за лютий	130,206.17
Разом	$445,033.65
Розхід за лютий	144,912.85
Готівка з кінцем лютого 1939 р. остається	$300,120.80

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	$ 300,120.80
Морґеджі	1,341,386.68
Бонди	1,483,934.92
Реальности	1,175,501.12
Позички	577,148.11
Друкарня і книгарня	18,283.59
Ноти	2,700.00
Разом	$4,899,075.22

Стан довжний:

Посмертний фонд нових родів обезпечення	$4,079,272.91
Адміністраційний фонд	176,445.43
Запомоговий фонд	80,013.35
Народний фонд	4,748.84
Конвенційний фонд	24,397.53
Contingent fund for protection	226,968.00
Фонд Згоди Братств	44,273.75
Резервовий фонд	11,924.45
Посмертний фонд старого роду обезпечення	64,302.30
Сирітський фонд	186,728.66
Разом	$4,899,075.22

М. Мурашко, гол. предсідник

Р. Слободян, гол. фін. секр.-кас.

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	8.78	102.	26.78
2.	12.00	103.	3.37
3.	2.05	104.	4.95
4.	1.80	105.	11.93
5.	5.40	106.	9.68
6.	2.03	107.	1.80
7.	18.90	108.	2.70
8.	11.48	109.	6.30
9.	11.05	110.	68
10.	3.37	112.	10.35
11.	11.44	113.	3.15
12.	1.35	114.	1.35
13.	11.02	115.	2.05
14.	1.58	116.	7.45
15.	45	117.	1.35
16.	4.75	118.	2.70
18.	90	120.	8.55
20.	12.85	121.	11.48
21.	9.23	122.	2.48
22.	4.30	123.	6.75
23.	1.13	124.	5.40
24.	7.65	125.	10.35
25.	90	126.	5.18
26.	2.70	127.	7.20
27.	70	128.	3.03
28.	6.30	129.	45
29.	9.90	130.	19.50
30.	8.10	132.	4.50
31.	6.80	133.	2.93
33.	19.80	135.	4.05
34.	3.38	136.	13.95
35.	1.80	137.	10.35
36.	9.70	138.	3.85
38.	8.10	139.	3.60
39.	5.63	140.	6.75
40.	1.35	141.	1.35
42.	7.20	142.	15.10
43.	4.25	143.	5.75
44.	10.12	144.	2.25
45.	11.92	145.	5.55
46.	45	146.	3.83
47.	2.95	147.	30.37
48.	4.50	148.	2.70
50.	12.15	149.	2.25
51.	23	150.	15.10
52.	3.20	151.	8.78
53.	4.73	152.	1.08
54.	2.02	154.	1.50
55.	2.50	155.	15.55
56.	12.85	156.	10.05
57.	9.00	158.	11.70
58.	7.20	159.	3.60
59.	11.50	160.	4.05
60.	1.80	161.	7.45
61.	2.48	162.	2.30
62.	4.28	163.	3.38
63.	17.78	164.	29.25
64.	6.55	165.	6.97
65.	10.00	167.	10.80
66.	45	168.	2.70
67.	7.20	169.	25
68.	45	170.	7.65
69.	1.80	171.	7.87
70.	6.75	172.	8.78
71.	3.60	173.	4.28
72.	2.70	174.	3.60
73.	3.60	175.	11.92
75.	7.87	176.	13.75
76.	16.20	177.	1.58
77.	6.30	178.	3.40
78.	3.40	179.	11.03
79.	90	180.	15.30
80.	2.03	181.	25
81.	5.18	182.	3.60
82.	2.95	183.	1.50
83.	7.45	185.	5.65
84.	1.60	186.	5.20
85.	15.75	187.	45
86.	7.90	188.	4.73
87.	6.53	189.	45
88.	90	191.	6.75
89.	1.35	192.	3.60
90.	15.52	193.	2.25
91.	14.25	194.	1.15
92.	1.35	195.	1.80
93.	1.35	196.	2.68
94.	17.10	197.	1.35
95.	3.60	199.	17.10
96.	11.70	201.	1.80
97.	11.50	204.	119.03
98.	3.15	205.	3.15
99.	13.95	206.	25.20
100.	2.25	207.	2.04

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
208.	25	311.	1.15
209.	1.15	312.	5.62
210.	1.58	313.	25
211.	10.15	314.	45
212.	90	315.	25
213.	13.05	316.	9.00
214.	70	317.	2.93
217.	16.42	318.	7.20
218.	6.98	319.	11.70
219.	6.75	320.	5.25
220.	16.66	321.	4.50
221.	34.43	322.	1.15
222.	1.00	323.	7.20
223.	31.30	324.	3.60
225.	1.80	325.	4.73
227.	68	326.	6.75
228.	2.25	327.	2.93
229.	10.60	328.	45
230.	17.10	329.	25
231.	2.48	330.	10.80
232.	4.95	331.	5.65
233.	6.00	332.	6.75
234.	9.13	333.	5.63
235.	9.68	334.	9.45
236.	7.42	335.	80
237.	9.45	336.	7.80
238.	18.50	337.	25
239.	36.00	338.	14.85
241.	1.80	339.	4.94
242.	4.75	340.	90
243.	9.00	341.	3.60
244.	2.25	342.	7.20
245.	4.50	344.	3.15
246.	1.57	345.	5.20
247.	10.40	346.	1.80
248.	5.65	347.	9.25
250.	1.35	348.	3.45
251.	10.80	349.	4.50
252.	9.45	350.	4.03
253.	2.95	351.	68
254.	10.35	352.	4.05
255.	3.40	353.	1.80
256.	3.15	354.	45
257.	1.58	355.	1.15
258.	5.18	356.	1.38
259.	8.78	357.	1.80
260.	15.53	358.	4.73
262.	2.70	359.	7.43
263.	90	361.	47.70
265.	90	362.	7.45
266.	4.73	363.	9.00
267.	3.15	364.	17.10
268.	4.28	365.	5.00
269.	2.25	366.	2.50
270.	11.05	367.	8.55
271.	6.10	368.	50
272.	1.80	369.	13.05
273.	2.70	370.	8.55
274.	15.75	371.	9.90
275.	3.15	373.	3.60
276.	15.55	374.	2.70
277.	16.20	375.	7.20
278.	1.15	376.	1.00
279.	1.58	377.	1.35
280.	12.15	378.	2.03
281.	9.90	379.	9.90
282.	12.38	380.	7.42
283.	8.10	381.	1.57
284.	1.60	383.	12.15
286.	2.70	384.	5.63
287.	1.58	385.	12.15
288.	9.23	386.	3.85
289.	2.93	388.	12.83
290.	1.80	389.	1.80
291.	24.53	390.	10.35
292.	34.87	391.	1.55
293.	2.25	392.	90
294.	1.57	393.	8.55
295.	6.97	396.	3.60
296.	12.11	398.	65
297.	2.05	399.	25
298.	70	400.	13.05
299.	2.70	401.	90
300.	6.30	402.	69
301.	4.50	403.	3.85
302.	1.35	404.	1.35
303.	1.35	405.	13.05
304.	3.35	406.	90
305.	3.85	407.	90
306.	90	409.	2.70
307.	3.83	411.	70
308.	1.15	415.	1.75
309.	90	419.	6.40
310.	2.50		

З місячних вкладок від членів	$2,481.08
Процент від бондів	962.05
Процент від морґеджів	1,209.03
Сплати морґеджів	330.00
Рент від реальностей	807.00
Разом	$5,789.16

РОЗХІД:

Виплати з посмертного фонду по бл. п.:

в. 107 Міндак Катерина	320.00

Інші виплати посмертного фонду:

Грошеві звороти Т. 2.	65.20

Виплати з фонду адміністраційного:

Укр. Пресова і Книжкова Сп. за Укр. Тижневик	475.00
Платні помічних сил	412.63
Укр. Пресова і Книжкова Сп. за праці	38.32
Видатки канцелярійні на почту	25.00
Лікарі за нових членів	4.00

Інші виплати:

Податок, вода, опал, світло і інші видатки на реальностях	677.92
Разом	$2,018.07

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Готівка з кінцем січня 1939 р. осталася	$48,689.12
Прихід за лютий	5,789.16
Разом	$54,478.28
Розхід за лютий	2,018.07
Готівка з кінцем лютого 1939 р. остається	$52,460.21

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	$ 52,460.21
Морґеджі	158,644.45
Бонди	181,682.07
Реальности	55,650.92
Позички	265.00
Разом	$448,702.65

Стан довжний:

Посмертний фонд	$344,975.12
адміністраційний фонд	103,727.53
Разом	$448,702.65

М. Мурашко, гол. предс.

Р. Слободян, гол. фін. секр.-кас.

МУРИНСЬКІ РОБІТНИЦІ В АМЕРИЦІ

Жіночий Відділ при Департаменті Праці у Вашингтоні видав недавно брошурку під наголовком: „Муринська Робітниця", в якій фактами й документами виказано безоглядний визиск чорношкірих робітниць в американській індустрії — і то, не лише звичайних, простих робітниць, але й в и с о к о кваліфікованих муринок трактується як ницу, не заслугуючу на пошану расу. Білі працедавці дивляться на муринську робітницю з погордою і не доплачують їй навіть тоді, коли якість виконаної праці є ліпша ніж білої робітниці.

Переведена в 1930 році статистика показує, що в той час жило в Злучених Державах 11,900,000 муринів. Між ними було два міліони робітниць, але вони так мало заробляли, що майже кожна четверта з них пішла на державну допомогу. Бо нема ніякого сумніву, що допомога була більша ніж її тяжкий заробіток. Це значить, що суспільність, яка легковажила собі справу, що чорна робітниця також мусить їсти спати й сяк-так зодягатися — мусить тепер удержувати її на кошт держави. Варто би вже знати, що мурини також люде, які мають свої вимоги й потреби. Якщо вони будуть терпіти голод і недокормлювати своїх дітей, то між ними будуть ширитися ріжного рода хвороби, проституція, злодійство й загальна тенденція легковажити державні чи які інші закони.

В 1930 році півтора міліона чорних робітниць працювало в приватних домах як служниці, кухарки, няньки. Хотяй жінки взагалі, білі і чорні, є більш економічно використовувані ніж мущини, то в цім випадку працедавці більш безсовісно експлуатують чорних робітниць ніж білих. Вище наведена брошура доводить, наприклад, що чорна служниця в стейті Місісіпі працює під 66 до 80 годин в тиждень і побирає за цю працю всього два доляри. За таку саму роботу у Вашингтоні муринка одержує від сім до десять долярів на тиждень. В пральнях чорні жінки всюда працюють за меншу платню ніж білі. Наприклад, в Шікаго, де платня ще стоїть досить високо, пересічна біла робітниця заробляє одинацять долярів на тиждень, муринка дістає за таку саму працу лише девять долярів. В місті Мемфис біла жінка звичайно заробляє девять долярів на тиждень, а чорна робітниця виконує там ту саму працю за пять долярів.

Засади, що муринська робітниця є менше вартна й що її треба під цим оглядом економічно використовувати, тримаються майже всі працедавці, особливо в полудневих стейтах Злучених Держав. Там муринів найбільш немилосердно використовують. Це, правдоподібно, є одною з головних причин масової еміграції чорних робітників на північ. Білі фармери на півдні платять чорній робітниці при збиранню бавовни всього сорок долярів на рік. Мурини заробляють по $120 річно. Можна собі представити економічний стан тих чорних людей, головно жінок. Після названої брошурки, в 1930 році більш як пів міліона муринок працювало при збиранню бавовни за таку платню, з якої ніяк не можна вижити. Хіба можна дивуватися, що між муринами шириться злодійство і неморальність.

Згадана статистика доводить, що в 1930 році 63,000 високо кваліфікованих муринок працювало в ріжних заводах й наукових інституціях, але вони також діставали меншу платню ніж білі жінки з таким знанням і досвідом. Наприклад, біла вчителька народньої школи пересічно заробляє $945 річно, підчас коли чорна вчителька дістає за ту саму працю всього $388 річно. Біла вчителька середньої школи заробляє річно $1,479, а чорна лише $926. Одинокою інституцією на півдні, яка трактує чорних робітників на рівні з білими — це держава. Федеральне правительство не робить ніяких відріжновань і платить усім робітникам однаково.

Досліди федерального правительства над економічним станом чорної робітниці виказали, що без огляду на її здібности й кваліфікації, вона все ще остає жертвою старих пересудів і нетерпимости в соціальнім і господарськім життю Америки.

ФЛІС.

ЧИ ВИ ДУМАЄТЕ ПЕРЕПРОВАДЖУВАТИСЯ НА ІНШЕ МЕШКАННЯ?

Якщо думаєте змінити свою адресу, просимо повідомити нас наперед, коли почнете жити на новій адресі, щоб ви не втратили якого числа газети, котре може мати щось цікаве або важне для вас або вашої родини. Просимо не ждати до останньої хвилі. Просимо не переказувати нічого почтареві. Найкраще виповнити оцей блянкет, подаючи доконче с т а р у й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати це в листі до адміністрації „Свободи".

Число відділу ________________

Імя й назвище ________________

Стара адреса ________________

Нова адреса ________________

Почта ________________

МІСЯЧНИЙ ЗВІТ ГОЛОВНОГО РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗУ

ЗА ЛЮТИЙ 1939 РОКУ

РОЗВЯЗАНИЙ ВІДДІЛ:

Розвязано Від. ч. 413 в Вілкс Бері, Па., з причини недостаточного числа членів. Членам видано переступні листи.

СТВОРЕНО ОТСІ НОВІ ВІДДІЛИ У. Н. СОЮЗУ:

Від. 413. Тов. ім. Ольги Басараб, в Ірвінґтон, Н. Дж.
Від. 422. Тов. Карпатська Україна, в Філядельфії, Па.
Від. 423. в Ню Йорк, Н. Й.

НОВІ ЧЛЕНИ:

В. 3. Кемпа Стефан.
В. 7. Ґямпа Віктор.
В. 21. Федорович Володимир.
В. 22. Коцур Ґеноефа Ева.
В. 23. Бінковська Юлія, Пресковнч Ліліян, Пресковнч Анна.
В. 29. Ґрозьо Григорій.
В. 31. Стах Михайло, Дзюбан Михайло, Процак Іван.
В. 41. Степаник Михайло мол.
В. 42. Фосдовський Іван.
В. 45. Летнянчин Андрій, Бліщ Мирон.
В. 50. Кроський Іван.
В. 56. Якубов Олена Е.
В. 58. Ґлинський Стефан, Ґлинський Олекса, Сороковський Йосиф.
В. 59. Глева Анна, Красицький Пилип.
В. 63. Шайка Михайло, Ядловська Ефрозина.
В. 64. Сасовський Честер.
В. 71. Ратич Іван, Страхоцький Михайло, Страхоцька Анна.
В. 75. Гавелюк Катерина.
В. 83. Гринько Дзійн.
В. 85. Мадай Андрій.
В. 91. Щавинська Емілія.
В. 94. Васкуль Анна, Романик Анна.
В. 96. Булбак Катерина, Пилипчак Андрій, Пилипчак Катерина.
В. 98. Лукасик Олена.
В. 102. Горосько Юрій.
В. 104. Козак Володимир.
В. 105. Ґрогоза Вілям.
В. 106. Ющак Анастазія.
В. 116. Білінський Алися Е.
В. 127. Бабала Марія, Семчишин Ольга.
В. 129. Левицька Стелля.
В. 136. Копко Ольга.
В. 138. Блажовська Лена, Бунк Марія Анна.
В. 141. Туж Михайло, Запорожан Стефан В., Молоко Михайло.
В. 145. Горон Іван.
В. 155. Дзюбатій Петро, Кодан Іван.
В. 166. Петровський Іван.
В. 168. Кароль Іван.
В. 175. Лишак Анна.
В. 178. Мигаль Іван.
В. 186. Чарик Елведа.
В. 204. Євуш Дзеній, Петрик Ольга, Кравчук Марія, Музичка Теодор, Петрик Текля, Ґарбачевський Іван, Колос Фред, Рущак Іван, Роман Катя, Ґуз Анна, Рудницька Олена, Малишевська Марія, Базар Іван.
В. 217. Рудий Анастазія.
В. 219. Ар.аст Наталія, Бутчик Марія, Мецько Марія, Гринкевич Петро, Довґан Адолф, Глуханик Зофіія, Кізима Ярослав.
В. 220. Саґан Теодора, Ханас Стефан, Гладкій Стефанія.
В. 221. Гринчишин Павло.
В. 223. Деренюк Павло, Потічка Катерина, Зумчак Іван.
В. 226. Сокольський Юрій.
В. 228. Худинця Михайло.
В. 230. Баґан Тілій.
В. 233. Карасевич Марія.
В. 238. Галатин Дзенета, Вонс Марія, Вонс Теодор.
В. 251. Хай Катерина.
В. 252. Максимович Олекса.
В. 253. Кондеревич Яким.
В. 256. Вівчар Никола, Недошитко Василь, Вівчар Антін мол.
В. 264. Доптис Василь М., Гурей Іван В., Венґрин Петро Л., Претка Іван, Венґрин Марія, Венґрин Анастазія, Венґрин Анна, Венґрин Метро, Зиленчук Елизавета, Демян Микола, Залецький Володимир.
В. 274. Вінценцик Анна.
В. 276. Яровей Анастазія, Ґриневич Михайло.
В. 277. Богуцький Михайло.
В. 288. Перок Володимир.
В. 290. Цілінська Емілія, Хімяк Володимир.
В. 292. Кмицинський Володимир, Романов Григорій, Романов Вілям, Романов Розалія, Романов Стелля.
В. 295. Різник Стелля.
В. 305. Стец Михайло.
В. 316. Куцій Анастазія, Горішна Катерина, Шурґот Данило.
В. 324. Марчинишин Григорій.
В. 326. Шеманська Стелля, Ричак Володимир.
В. 330. Корчинський Берниса, Еваськів Іван.
В. 338. Пішко Алберта.
В. 343. Хмилик Стелля, Лотоська Анна, Кравецька Вікторія, Квасниця Катерина, Павлович Анна, Зімбалист Катерина.
В. 361. Елтченьков Михайло, Лапиз Анна, Шевчук Ґатрило, Московнч Михайло, Кривошия Іван, Царюк Катерина.
В. 363. Ткачик Олена.
364. Кузменько Андрій, Ліський Іван, Сенюта Андрій.
В. 370. Гузар Марта, Гузар Іван, Матвійчук Текля, Матвійчук Володимир, Ґіна Ел Фрозена, Ґіна Василь.
В. 371. Остаховська Анна, Чорненький Семен.
В. 372. Базарницький Михайло, Базарницька Анастазія, Ярема Андрій, Ярема Анна.
В. 374. Федоришин Марія, Юласкевич Іван.
В. 375. Настасяк Лора, Понікарська Анна.
В. 379. Дзаман Стефан, Марцинів Петро, Шепіт Юрій, Біланський Лев.
В. 383. Шеба Йосиф.
В. 388. Глевяк Анна.
В. 390. Габрян Олена, Данилів Григорій.
В. 398. Шумовський Роман, Ковальчик Володимир, Ковальчик Йосиф.
В. 399. Кобінтежук Семен, Кузів Данило С., Ла Пойнт Фредерик Йосиф, Моїр Вілям.
В. 413. Давис Катерина, Коестер Юлія, Колот Роман, Козюпа Анеля, Ширінґ Стелля, Козюпа Йосиф.
В. 414. Ґаврон Володимир.
В. 416. Ленартович Антін, Герчук Йосиф, Резубка Іван.
В. 418. Здерко Михайло.
В. 419. Пилипчак Амеля, Павелко Олена, Костик Естелля Кульчицька, Павелко Марія, Янушевич Михайло, Буярська Стелля, Кріль Стелля, Янушевич Петро, Костик Марія, Вачиник Юлія, Янушевич Олена, Кріль Марія, Ткач Юрій, Терлецький Іван, Вачиник Володимир К., Боднар Анна, Боднар Никола, Попатак Франко Т., Кріль Олена, Кріль Перла, Кріль Андрій.
В. 421. Москалюк Юлія Анна, Панасюк Микита, Перчук Павлина, Вовчук Корнило, Батик Пилип.
В. 422. Лешак Катерина, Бліщ Стефанія, Рахінець Марія, Качмар Олена, Качмар Марія, Пеленська Анна, Рибачок Тарас, Буката Йосифа, Качмар Анна, Ворончак Емілія, Мельник Анна, Рахінець Юрій, Кіш Марія.
В. 423. Гоцій Елсій, Марусевич Стефан, Коцюбінська Анастазія, Захарчик Едвард, Терплій Станислав, Коцюбінський Михайло.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ НАНОВО:

В. 1. Басалиґа Емілія, Басалиґа Іван, Ґіґович Йосифа, Полиняк Михайло.
В. 9. Хомінець Іван, Пелех Іван, Пелех Анна, Бобелак Іван.
В. 10. Завидняк Мілько.
В. 20. Чепко Анастазія, Роленко Анна, Білик Михайло.*
В. 25. Онуляк Ольга, Каштанюк О. Богдан, Левицький Іван, Лівицька Меланія.
В. 31. Процак Анна, Процак Катерина.
В. 40. Макаровський Андрій.
В. 41. Морозович Анастазія, Морозович Михайло.
В. 61. Опич Михайло.
В. 78. Бордун Семен, Якобовський Іван.
В. 81. Шуба Михайло.
В. 82. Учин Теодора.
В. 93. Тітик Марія.
В. 96. Булбак Данило.
В. 120. Чупа Анна.
В. 122. Пилюк Мирослав,* Пилюк Іван, Пілюк Анна.
В. 130. Сірко Теодор.
В. 135. Терлецький Михайло.
В. 141. Попович Петро.
В. 142. Левчак Андрій,* Левчак Андрій, Левчак Станислав,* Левчак Стефанія.
В. 147. Карпевич Дмитро, Ракочій Анна.
В. 193. Нестор Катерина, Януш Войцех, Януш Анеля, Гайдук Василина, Брудний Стах.
В. 209. Черепаняк Анастазія, Попіль Вікторія, Келман Стефан.
В. 216. Мацкович Зофія.
В. 229. Лисик Емілія, Лисик Катерина.
В. 230. Ільчишин Михайло.*
В. 235. Андрипь Юрій.
В. 237. Стецула Анна, Стецула Василь.
В. 242. Найдук Марія, Оленич Ева, Оленич Семен, Любянецький Іван, Найдук Василь.
В. 247. Білик Катерина, Білик Ольга.
В. 255. Білик Григорій.
В. 275. Качоровська Каролина.
В. 278. Шваничак Никола.
В. 291. Маринчак Маґарета, Канареф Марія.
В. 304. Барна Михайло, Вернаївський Семен, Вернаївська Марія.
В. 307. Прус Петро, Прус Анастазія.
В. 334. Сеник Василь, Сеник Марія.
В. 335. Степанчук Никола, Степанчук Марія.
В. 359. Будник Марія, Рудник Полій, Зихович Катерина, Зихович Іван, Шумило Михайло.*
В. 365. Горват Марія, Горват Текля.
В. 371. Ґура Семен.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ:

В. 30. Пстрак Кирило, Мика Павлина, Мика Михайло.
В. 75. Зданкевич Стефан А.,* Олексин Антін,* Олексин Григорій.*
В. 76. Розек Ева, Розек Андрій, Розек Іван.*
В. 94. Семен Анна, Семен Никола.*
В. 107. Сочуйко Теодор.
В. 128. Федус Анна, Федус Теодор.
В. 146. Чепак Михайло.*
В. 184. Костинюк Дмитро.
В. 204. Білик Ева, Тітик Марія.
В. 226. Ґзимковська Марія.
В. 261. Лодин Михайло.*
В. 292. Гуцула Марія, Гуцула Стефанія.
В. 320. Семенків Марія, Семенків Анна, Семенків Яків.
В. 334. Куц Марія, Куц Володимир,* Куц Максим.
В. 361. Сеньків Стефан.
В. 369. Янчак Елизавета.
В. 405. Дворницький Станислав,* Кукеза Василь, Романяк Іван, Дворницький Антін, Спрін Михайло.*
В. 419. Микитюк Іван.*
В. 421. Москалюк Олекса.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ІНШИХ КЛЯС:

В. 1. Яким Юліян,* Яким Юстина.
В. 16. Брега Михайло.*
В. 23. Виник Володимир.*
В. 186. Баволяк Адам.
В. 228. Юренко Анна, Худинця Ева.
В. 277. Курко Анна Павлина, Пилипчак Вілем.
В. 343. Павлинів Перла.
В. 397. Платон Марія.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ:

В. 1. Войтович Володимир,* Войтович Марія.
В. 5. Ридик Карло С.
В. 9. Вашута Анна, Старовецька Анна, Старовецька Ольга.
В. 21. Пуфка Емілія.
В. 22. Чорномаз Мирослав.
В. 31. Ястряб Анна, Скринковська Анна, Скринковський Іван, Вочок Никола, Ястрияб Карло,* Ястряб Едвард.*
В. 39. Клачко Юстина.
В. 43. Новіцький Митрофан.
В. 52. Незнайко Михайло мол.,* Незнайко Михайло.
В. 54. Климчак Іван.*
В. 63. Буряк Іван.*
В. 64. Похмурський Іван,* Сас Марія.
В. 65. Кужма Іван мол.,* Капустянський Стефан.*
В. 66. Цьомпель Теодор.*
В. 76. Бибель Марта, Бибель Павло, Струк Петро,* Запотоцький Михайло.
В. 79. Роздольська Анна, 2.
В. 86. Пащук Іван, Пащук Михайло, Гайдук Яків.
В. 91. Берберик Стелля.
В. 94. Боднар Іван В.*
В. 97. Сагайдак Василь.*
В. 102. Катинський Йосиф.*
В. 106. Павлів Ілько, Багрій Іван, Багрій Петро.
В. 114. Бабяк Михайло.
В. 118. Боднар Михайло.*
В. 120. Кохановський Франко,* Кохановська Олена.
В. 121. Бойко Катерина, Слободзян Петро.*
В. 125. Любахівська Галя, Бунка Дорота.
В. 135. Підкалицький Андрій.
В. 137. Яворська Анна.
В. 141. Пасвестій Елис, Бек Іван.
В. 142. Бальницький Ґреґорій.
В. 146. Карп Анастазія.
В. 147. Федок Стефан,* Федок Едвард.*
В. 155. Колодій Ольга.
В. 164. Сарацінo Фриц.*
В. 169. Газдій Марія.
В. 170. Моравський Гнат.
В. 171. МкКонен Михалина.
В. 183. Близнюк Дзерій,* Гнатюк Антін, Гнатюк Вілям,* Гнатюк Михайло,* Горбянський Михайло,* Пасешник Петро, Мілевська Олена, Сапович Марис, Зелінська Марія, Тріска Евгенія, Кремко Володимир,* Бомбик Вілям, Гринюк Михайло, Рудій Григорій,* Тирпак Іван,* Кримко Олекса.*
В. 204. Мацько Іван.*
В. 206. Ґулович Володимир,* Мацькевич Анна.
В. 219. Трач Никола.
В. 221. Кобелюх Юстина, Кошко Михайло.
В. 229. Лесик Марія, Пшибельский Яків, Вольский Гендрик.
В. 234. Сольтицька Евгенія.
В. 235. Невойда Павлина.
В. 238. Галандзій Никола.
В. 239. Ковальчик Іван.
В. 253. Босик Василь, Динанк Тереса, Шабан Григорій.
В. 260. Шведик Павлина.
В. 261. Дубас Андрій Тома,* Дубас Володимир,* Набережний Іван.*
В. 276. Бірців Гнат.
В. 278. Константінович Володимир,* Пилипко Анастазія.
В. 280. Каторкас Іван,* Каторкас Анна.
В. 285. Цебак Ева, Цебак Ігнатій.
В. 291. Чупак Марія, Ґеніґ Вернер,* Ґеніґ Анна, Гуменник Тома,* Стиранка Кейдій, Стиранка Дмитро,* Бензій Михайло мол.,* Бензій Микола.* Бензій Розалія, Бензій Зофія, Ціхоцький Никола,* Ціхоцький Петро,* Ціхоцька Зофія, Лесько Василь, Лучка Йосиф,* Пелич Наталія, Стиранка Стефан.*
В. 292. Козакевич Іван, Василишин Петро.*
В. 305. Луговій Михайло.*
В. 307. Церчовій Андрій.
В. 334. Курилів Елизавета, Курилів Ядвіґа, Курилів Стефан.
В. 339. Кудла Ольга.
В. 347. Вінзинський Михайло.*
В. 362. Карп Реймонд.
В. 364. Петрівський Іван.
В. 365. Флиста Анна, Кашицький Іван.
В. 370. Вітовська Михалина.
В. 371. Малецький Іван.
В. 375. Статжук Елизавета.
В. 380. Павлюк Евген.*
В. 391. Бандрофчак Корнеля, Бойчук Ледій,* Ярошик Ґрийс Д., Ярошик Іван,* Ярошик Йосиф Б.,* Ярошик Михайло.* Ґаеф Методій.*
В. 393. Чорномаз Ґрейс Елейн, Сапач Адам.*
В. 403. Волф Зофія.
В. 412. Фидзяк Михайло.
В. 413. Курятник Петро.
В. 416. Кобеленький Реймонд.*
В. 417. Хастя Олекса.*

ЧЛЕНИ ВІДІЙШОВШІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ:

В. 20. Семен Никола,* Семен Анна.
В. 53. Микитюк Іван.*
В. 76. Дубас Ольга Т.
В. 93. Титик Марія.
В. 126. Пограничний Йосиф.
В. 141. Гуцула Стелля, Гуцула Марія.
В. 156. Янчак Елизавета.
В. 183. Ґіза Григорій,* Олексин Антін,* Олексин Григорій,* Зданкевич Стефан А.*
В. 194. Костинюк Дмитро.
В. 220. Сочуйко Теодор.
В. 230. Лодин Михайло.*
В. 259. Ґула Марія, Ґула Йосиф.*
В. 288. Копчук Марія.
В. 291. Іваночко Стефан.*
В. 309. Федус Теодор, Федус Анна.
В. 336. Куц Володимир,* Куц Марія, Куц Максим.
В. 337. Семенків Марія, Семенків Яків, Семенків Анна.
В. 371. Матвійців Марко.
В. 389. Русел Франко, Росел Марія, Росел Віра, Росел Франко мол.*
В. 397. Сагайдак Дзійн.
В. 406. Дворницький Станислав,* Кукеза Василь, Дворницький Антін, Романяк Іван, Спрін Михайло.*
В. 413. Пстрак Кирило, Мейка Михайло, Мика Павлина.

ЧЛЕНИ ВІДІЙШОВШІ ДО ІНШИХ КЛЯС:

В. 1. Яким Юліян,* Яким Юстина.
В. 16. Брега Михайло.*
В. 23. Виник Володимир.*
В. 186. Баволяк Адам.
В. 228. Худинця Ева, Юренко Анна.
В. 277. Курко Анна Павлина, Пилипчук Вілям.
В. 343. Павлинів Перла.
В. 397. Платон Марія.

ЧЛЕНИ ВІДІЙШОВШІ НА БЕЗПЛАТНЕ ПРОДОВЖЕННЯ:

В. 120. Кохановський Йосиф Геронім.*

ЧЛЕНИ ВІДІЙШОВШІ З ВИПЛАЧЕНИМ ОБЕЗПЕЧЕННЯМ:

В. 255. Білак Григорій.

ЧЛЕНИ ВІДІЙШОВШІ ЗО ЗВОРОТОМ В ГОТІВЦІ:

В. 85. Мадай Іван.
В. 106. Гулчій Никола, Гулчій Марія.
В. 134. Сіварська Анна.
В. 142. Левчак Владислав.*
В. 230. Баґан Тілія.
В. 274. Цицик Стефан.*
В. 292. Топільницький Антін.
В. 361. Муш Анна.
В. 383. Шибаль Йосиф.*

ЧЛЕНИ ПОМЕРЛІ:

В. 20. Трендовацький Никола.
В. 70. Нагребецький Михайло.
В. 94. Бодруґ Анастазія, Курчак Франка, Боднар Максим.
В. 97. Цебровський Карола.
В. 103. Гарасимович Марія.
В. 105. Крайник Антін.
В. 133. Весоловський Володимир.
В. 138. Галун Марія.
В. 148. Миськів Катерина.
В. 156. Артимко Яків.
В. 204. Вісьола Ілько.
В. 207. Телеґа Теодор, Мельник Анна.
В. 217. Бащук Параскевія.
В. 270. Підгурський Стефан.
В. 345. Парій Петро.
В. 394. Горішний Василь.

ЗІСТАВЛЕННЯ:

З початком лютого 1939 р. було в У. Н. Союзі повнолітніх членів	24,605
В місяці лютім 1939 р. принято нових	238
В місяці лютім 1939 р. принято наново	89
В місяці лютім 1939 р. принято з переступ. листами	37
В місяці лютім 1939 р. принято з інших кляс обезпечен.	11
Разом	24,980
В місяці лютім 1939 р. суспендовано	154
В місяці лютім 1939 р. відійшли з переступ. листами	42
В місяці лютім 1939 р. відійшли до інших кляс	11
В місяці лютім 1939 р. відійшли на безплатне продовж.	1
В місяці лютім 1939 р. відійшли зо зворотом у готівці	10
В місяці лютім 1939 р. відійшли з виплаченим обезпечен.	1
В місяці лютім 1939 р. померли	19
Разом	238
З кінцім лютого 1939 р. в У.Н.С., було дорослих членів	24,742

ЗІСТАВЛЕННЯ ПІСЛЯ КЛЯС І СУМ ОБЕЗПЕЧЕННЯ:

СТАРЕЙ РІД:

В клясі А.	на $ 250	8
В клясі А.А.	на $ 500	111
В клясі В.	на $ 750	17
В клясі С.	на $1000	233
В клясі В.В.	на $1500	8
В клясі С.С.	на $2000	2

НОВІ РОДИ:

Обезпечення платне по смерти з вкладками до 70 року життя.

В клясі О- 500	на $ 500	477
В клясі О-1000	на $1000	329
В клясі О-1500	на $1500	4
В клясі О-2000	на $2000	3

Обезпечення платне по смерти з вкладками протягом 20 літ.

В клясі Р- 500	на $ 500	1.757
В клясі Р-1000	на $1000	954
В клясі Р-1500	на $1500	8
В клясі Р-2000	на $2000	4

Обезпечення платне за життя з вкладками протягом 20 літ. (Ендавмент).

В клясі Е- 500	на $ 500	1.050
В клясі Е-1000	на $1000	378
В клясі Е-1500	на $1500	7
В клясі Е-2000	на $2000	5

НОВЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ НА ЦІЛЕ ЖИТТЯ ДЛЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

В клясі W- 250	на $ 250	2
В клясі W- 500	на $ 500	2,003
В клясі W- 750	на $ 750	2
В клясі W-1000	на $1000	2,866
В клясі W-1500	на $1500	11
В клясі W-2000	на $2000	7
В клясі W-3000	на $3000	1
В клясі W-ріжні суми		122

НОВЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ НА ЦІЛЕ ЖИТТЯ ДЛЯ ДАВНИХ ЧЛЕНІВ.

В клясі Т- 100	на $ 100	6
В клясі Т- 250	на $ 250	226
В клясі Т- 500	на $ 500	4,098
В клясі Т- 750	на $ 750	608
В клясі Т-1000	на $1000	9,165
В клясі Т-1500	на $1500	213
В клясі Т-2000	на $2000	57
Разом		24,742

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

НОВОВПИСАНІ ДІТИ:

В. 2. Лучковська Дорота, Лучковська Ярослава, ЛучковськийМ ихайло. Лучковська Зофія.
В. 23. Бінковський Юрій, Бінковська Катерина, Бінковський Вілям.
В. 29. Салюк Никола мол., Винський Ленард.
В. 36. Швець Ґлорія, Швець Марія, Швець Патрися.
В. 71. Страхоцький Ліліян.
В. 85. Шморгун, Лев Евген, Шморгун Марія.
В. 86. Палас Валентайн Е.
В. 94. Дроздовський Евген, Романик Агафія Юлія, Романик Ірина Розалія, Романик Іван Франко.
В. 98. Лукасик Ґеноефа.
В. 99. Корецький Вілям Михайло.
В. 136. Дупівка Юрій, Шпинда Семен, Дупівка Олена, Дупівка Реймонд.
В. 142. Ґрозівчак Марія, Ґрозівчак Михайло.
В. 146. Стеткивич Йоанна М., Стеткивич Омелян.
В. 147. Кесак Ґералдина, Маркович Богдан 2.
В. 161. Семен Анна, Семен Тереса.
В. 204. Базар Володимир 4.
В. 218. Гусак Анна, Гусак Марія, Корецька Олена.
В. 219. Довґан Долореса, Довґан Фердинанд А., Сосницька Ольга, Сосницький Володимир, Ґрона Іван мол. 2., Кізима Долореса.
В. 225. Кондратів Зоня.
В. 230. Філь Олена.
В. 238. Петрийко Данило, Петрийко Олеся.
В. 247. Бонґо Василь.
В. 274. Макар Іван.
В. 276. Лазар Володимир Т.
В. 277. Клапач Онуфрій, Сарвес Василь.
В. 280. Боланд Марія, Іванусь Дмитро, Ґовель Ірина.
В. 292. Батрин Богдан, Батрин Евген, Батрин Володимир.
В. 310. Стороняк Анна, Стороняк Василь.
В. 324. Мельник Стефан.
В. 361. Немчук Едвард, Куцій Роман, Куцій Розалія Марія, Макарчук Василь 10. Макарчук Анна 10.
В. 367. Дорофай Дмитро.
В. 369. Турко Олена, Турко Стефан.
В. 371. Вітишин Олена.
В. 384. Яворський Андрій, Яворський Стефан, Макар Григорій.
В. 388. Бринґеливич Йосиф.
В. 390. Саяк Іванна, Данилів Петро. Криницька Одарка.
В. 398. Евасюк Антін, Евасюк Павло. Евасюк Стефанія.
В. 400. Шотик Едвард.
В. 406. Чічура Юрій, Чічіра Маріянна.
В. 413. Баґрей Роберт, Дзус Олена, Ґлук Роберт.
В. 414. Шалаґан Іван.
В. 415. Козлов Едвард Е., Козлов Ольга, Кулик Бетій.
В. 418. Гавришко Олена, Гавришко Юстина.
В. 419. Трач Елизавета, Пилипчак Іван, Войтович Анна Стефанія, Булбак Андрій. Булбак Іван. Булбак Дорота, Савецька Перла, Савечка Розалія; Янусевич Павло, Янусевич Каролина. Буярський Віктор. Вольчко Іван К., Вачиник Володимир К., Боднар Володимир, Боднар Никола мол., Боднар Іван ЛеРой.
В. 421. Галичка Йосиф. Галичка Розалія. Галичка Анна, Береза Анна, Міхнів Олена, Москалюк Василь.
В. 422. Аморесано Франко. Сенків Анна. Волощанська Евгенія М., Сеньків Мирон.

ДІТИ ПРИНЯТІ НАНОВО:

В. 142. Левчак Йосиф, Левчак Франко, Левчак Лео, Левчак Фредерик. Левчак Іван.
В. 334. Сеник Володимир.
В. 359. Будник Андрій.

ДІТИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ:

В. 71. Денько Павло.
В. 76. Рожик Володимир.
В. 94. Семен Розалія, Семен Юлія.
В. 212. Канюк Евгенія, Канюк Ольга.
В. 320. Семеньків Йосиф.
В. 348. Бурій Павлина Е.
В. 398. Ковальчук Володимир, Ковальчук Йосиф.
В. 405. Дворницький Антін. Дворницький Йосиф, Павлиш Юлія.

ДІТИ ПРИНЯТІ З ІНШИХ КЛЯС:

В. 29. Варениця Михайло.
В. 125. Баран Ірина Найда.
В. 277. Медвідь Володимир.
В. 370. Гузар Марія.

ДІТИ СУСПЕНДОВАНІ:

В. 1. Войтович Ольга, Войтович Йосиф. Войтович Павло.
В. 31 Ястроб Іван, Ястроб Франка.
В. 52. Незнайко Олександра, Незнайко Марія.
В. 62. Данько Ева. Данько Никола.
В. 76. Іванців Анна.
В. 78. Жятек Іван.
В. 88. Микитяк Мирон.
В. 91. Павлішевська Стефанія.
В. 94. Мориквас Григорій, Смілька Марія, Смілька Михайло.
В. 141. Біль Володимир.
В. 169. Ґеніґ Роберт.
В. 171. Лячик Володимир.
В. 183. Гнатюк Олена. Дутка Ліліян, Дутка Катерина. Дутка Роберт, Дутка Вілям. Ільницький Данило Т., Ільницький Іван Роман.
В. 204. Жирій Андрій.
В. 221. Скоцилас Катерина.
В. 234. Павук Іван, Павук Андрій.
В. 253. Босик Василь.
В. 262. Воробець Михайло, Воробець Анна.
В. 276. Біоців Іван, Бірців Анна.
В. 280. Каторкас Іван мол., Каторкас Станислав.
В. 291. Казан Евген, Слезак Франко Реймонд, Швет Михайло, Тимець Ольга, Тимець Михайло, Тимець Едвард. Тимець Стелля, Тимець Йосиф, Тимець Іван, Тимець Никола, Хома Ленард, Бендза Франко, Бендза Едвард, Бендза Петро, Бендза Катерина, Стиранка Михайло, Сідорак Аннета, Сідорак Рей.
В. 340. Мосій Йосиф, Процько Елизавета.
В. 358. Панкіон Норма, Соруфка Володимир А.
В. 371. Малецький Дзеймс, Малецька Долореса Анна.
В. 391. Бандрофчак Дзеймс Давид.

ДІТИ ВІДІЙШОВШІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ:

В. 20. Семен Юлія, Семен Розалія.
В. 56. Канюк Евгенія, Канюк Ольга.
В. 96. Крук Марія.
В. 204. Кавецький Богдан 4.
В. 218. Бурій Павлина Е.
В. 220. Ковальчук Володимир, Ковальчук Йосиф.
В. 235. Денько Павло.
В. 291. Вазик Йосиф, Вазик Стефанія, Вазик Павлина.
В. 337. Семеньків Йосиф.
В. 389. Русел Анастазія.
В. 406. Дворницький Антін, Дворницький Йосиф, Павлиш Юлія.

ДІТИ ВІДІЙШОВШІ ДО ІНШИХ КЛЯС:

В. 29. Варениця Михайло.
В. 125. Баран Ірина Надя.
В. 277. Медвідь Володимир.
В. 370. Гузар Марія.

ДІТИ ВІДІЙШОВШІ ДО СТАРШИХ ЧЛЕНІВ У. Н. С.:

В. 21. Федорович Володимир.
В. 23. Бінковська Юлія.
В. 31. Стах Михайло, Дзюбан Михайло, Процак Іван.
В. 58. Сороковський Йосиф.
В. 85. Мадай Андрій.
В. 104. Козак Володимир.
В. 145. Горон Іван.
В. 155. Дзюбатій Петро.
В. 217. Боґуцька Анастазія.
В. 220. Саґан Теодора, Ханас Стефан, Гладкій Стефанія.
В. 228. Худинця Михайло.
В. 288. Періг Володимир.
В. 290. Цілінська Емілія, Хімяк Володимир.
В. 316. Куца Анастазія.
В. 326. Шиманська Станислава.
В. 363. Ткачик Олена.
В. 371. Остаховська Анна.
В. 398. Ковальчук Володимир, Ковальчук Йосиф.

ДІТИ ВІДІЙШОВШІ ЗО ЗВОРОТОМ В ГОТІВЦІ:

В. 130. Ґалецький Михайло, Ґалецький Йосиф.
В. 164. Ґелетій Григорій.
В. 189. Ковбан Алберт.
В. 374. Білок Олена.

ДІТИ ПОМЕРЛІ:

В. 154. Фринчко Марта.
В. 364. Сподар Евгенія.

ЗІСТАВЛЕННЯ:

З початком лютого 1939 р. було в У.Н.С. дітей члені	8,296
В місяці лютім 1939 р. принято нових	142
В місяці лютім 1939 р. принято наново	7
В місяці лютім 1939 р. принято з переступними листами	13
В місяці лютім 1939 р. принято з інших кляс	4
Разом	8,462
В місяці лютім 1939 р. суспендовано	61
В місяці лютім 1939 р. відійшли з переступними листами	21
В місяці лютім 1939 р. відійшли до інших кляс	4
В місяці лютім 1939 р. відійшли до старших членів У. Н. Союзу	24
В місяці лютім 1939 р. відійшли зо зворотом в готівці	5
В місяці лютім 1939 р. померли	2
Разом	117
З кінцем лютого 1939 р. в У. Н. С. було дітей члені	8,345

ЗІСТАВЛЕННЯ ПІСЛЯ КЛЯС МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ:

В 1-шій клясі за 25 ц. місячної вкладки	5,694
В 2-гій клясі за 50 ц. місячної вкладки	1,750
В 3-тій клясі за 50 ц. місячної вкладки	901
Разом	8,345
З кінцем лютого 1939 р. в У. Н. С. було всіх обезпечених	33,087

УВАГА,

яку кожний відділовий урядник і член У. Н. Союзу повинен прочитати й відповідно до неї застосуватись.

Ті повнолітні члени та члени молодечого департаменту, що тут проголошені в рекордовім звіті за лютий 1939 року суспендованими, можуть бути приняті наново в члени У. Н. Союзу, якщо зголосяться до секретарів своїх відділів і заплатять за час суспензи залеглі вкладки, як це постановляє статут організації; інакше вони будуть позбавлені всіх членських прав, запомог і привілеїв, з винятком тих прав, які є застережені грамотою і статутом. Тесаме відноситься також до тих членів, які впродовж лютого 1939 р. взяли переступні листи й ще досі не зголосилися з ними до інших повноправних відділів У. Н. Союзу.

Д. Галичин, гол. рек. секретар.

РЕВМАТИЗМ І МАЛЯРІЯ.

Кілька англійських лікарів перевели недавно цікаві спроби лікування затяжного ревматизму суглобів (що тривав уже 2—3 роки) малярією. Нема тільки вісток про лікування свіжих випадків ревматизму малярією, бо свіжо недужі пацієнти не хотіли піддаватись такій спробі. Автори методи подають, що у всіх випадках лікування затяжного ревматизму суглобів защіпленням малярії вислід був добрий. Вже по 3—4 нападі малярії уступали опухи суглобів та болі. На жаль, з вийнятком двох пацієнтів, у всіх лікованих цією методою виступив наворот недуги вже до 4—5 тижнів по закінченні лікування малярією. Тільки в однім випадку по лікуванню малярією, ревматизм, що тривав 4 місяці, уступив без сліду. Одначе і у випадках навороту ревматизму стан недужого загальний і стан недужих суглобів був значно ліпший, ніж перед лікуванням малярією.

ВСЯЧИНА

Род — новий метаь до ушляхотнювання поверхні металів.

В нових часах чимраз більше покривають поверхню нешляхотних, або півшляхотних металів дуже відпорним металем хромом. Хром випер майже вповні нікель. Та вже появився суперник хрому — род. Род відзначається тим, що топиться щойно в температурі 1970 ступнів та що його не надідають навіть такі кислини, що надідають золото (королівська вода). Неоцінену вартість має він в астрономії. Досі уживано до астрономічних рефлєкторів посріблюваних зеркал. Та срібло скоро змінює кисень повітря та ще більше сіркова кислина велиkоміських димів. В короткім часі тратить срібне зеркало до 20 відсотків своєї рефлексійної сили. Нете родиновані зеркала. Їх рефлексійна сила остає незмінена, бо род не піддається ні кисневі, ні кислинам.

Досі родинування нешляхотних і півшляхотних металів стрічало великі трудноші. В останнім часі появилася в продажі „ґальванічно-родова купіль", що робить родинування металевих предметів так само легким, як ґальванічне посріблювання, чи позолочування. Родиновані предмети мають плятиновий, аж до сріблистого, кольор і є незвичайно відпорні на механічні й хемічні вимоги. В порівнанню з посріблюваними і срібними предметами родиновані предмети відбивають дуже корисно своїм преґарним полиском та відпорністю та заходження парою. Тому з кожним днем більше родинують предмети щоденного вжитку (головно годинники та оправи окулярів) та увідпорнюють різне технічне приладдя (автомобілеві рефлєктори та частини оптичних інструментів). Велике примінення найшов род в ювілерстві завдяки своїй прикметі надавати різним прикрасам гарну сріблисто-темну краску. Тому чимраз частіше родинують біле й жовте золото та плятину. При бранзолєтках та дрібних плетінках родинування є тому добре, бо родова купіль заходить у кожний закуток, до закритих поверхней тощо. Як підклад до родинування надається особливо срібло, нікель, мосяж, мідь, томбак, альпака й нове срібло, дальше золото, біле золото й плятиновані металі (ірид, осм, рутен і поляд). До родинування зовсім не надається хром, залізо, цинк, цина й їх високопроцентові аліжжі.

БУДУТЬ ЇСТИ ВОДОРОСТИ В АНГЛІЇ.

Ніпонці вже від століть вживають всякі морські водоросги як поживу. При берегу в морі є сотні таких родів рослин, що надаються як пожива. Та ще й та добра прикмета морських водоростів, що мають у собі солі та йод, що потрібні для здоровля людини. Тепер вже й англійські вчені випробовують морські водоросги як поживу, бо на випадок війни Англія моглаб опинитися в дуже скрутному положенні, колиб Німеччина або яка інша держава успішно припинила своїми підводними лодками та літаками довіз поживи туди.

ПОЖИВА З ТЮТЮНУ.

У Німеччині тепер видосконалюють спосіб, як очищувати олій з тютюну так, щоб можна його вживати як поживу. Такий олій вже вживають як омасть для корму худоби.

• З ДНЯ •

ВІЙНА СЛІВ І ІДЕЙ.

Американський колюмніст генерал Гю Джансон, пише в „Ворлд Телеграм" з 21. березня ц. р. про „воєнну пропаганду". Він каже, що у війні будуть мати останнє слово не кулі і гармати, тільки слово, ідеї, пропаганда. Він говорить, що німецький фронт заломався не під ударами французьких та англійських гармат, тільки від французьких та англійських летючок, від всякої можливої пропаганди, яка наперед розслабила німецьку націю поза фронтом, а опісля заломила фронт. Він говорить те саме, що говорить Гітлер, з тою лиш ріжницею, що Гітлер ще додає, що німецький нарід був би не заломався, якби його не були розслаблювали жиди.

Гю Джансон наводить слова німецького генерала Людендорфа, який в січні 1918 року звертався до свого уряду з закликом до поведення розкладової пропаганди серед аліянтів. Людендорф радив, щоб німецька пропаганда вилинула розмякшуюче на англійців і французів, щоб опісля, коли наступить офензива німецьких збройних сил, вона викликала на них велике враження.

Цей німецький ґенерал командував тоді збройними німецькими силами, а проте вже тоді признавав, що „перемогу осягнуть не кулі, тільки слова".

І НАС РОЗБИЛИ СЛОВАМИ.

Коли нагадаємо собі недавні ще часи нашої визвольної боротьби, то скоро усвідомимо собі, що нас також розгромили не кулями, тільки словами, думками, пропагандою.

Наперед обдурювали нас московські лібералі, що не варт відлучуватись від Росії, бо тепер все буде добре. Опісля дурили нас соціялістичною „солідарністю" і „гуманістію" російські соціялісти. Ще далі пантеличили нас большевики своїм „інтернаціоналом", своїм „самоопреділенієм вплоть до атділенія". Бомбардували нас своїми „лозунгами", своїми гуманітарними кличами росіяни, поляки й інші. Підривали у нас віру у свої переконання. Викликували сумнів, чи робимо ми добре. А коли ми не все капітулювали перед тими кличами, то дуже часто ті кличі розслабляли нас до тої міри, що не ставало у нас сили довершити якесь розпочате національне діло. Ми залишали його в половині дороги.

ЧИ Є НА ЦЕ РАДА?

Чи ми можемо охоронитись від того на будуче? Можемо, коли загартуємось на удари тої пропаганди. Коли хтось не звик далеко машерувати, або дряпатись по горах, чи жити твердим життям на лоні природи, то він з початку буде дуже томитись і вибиватись із сил. Але по якімсь часі, по довших і витревалих вправах, він таки до того привикне.

Те саме з духовою і інтелектуальною втомою. З початку від тих чужих кличів, думок, переконань, пропаганди — чоловікові буде завертатись у голові. Він втомиться так, що почуватиме себе безсильним. Він не знатиме хто правий, а хто ні. І з лютти буде звертатись до кожного.

Але коли того чоловіка заправляти в тих кличах, коли ступнево розяснювати йому всі ті противорічні ідеї, то з часом він таки зачне визнаватись у них, знайде провідну думку і тоді вже ніякі покуси не в силі не захитають його переконань. Він і сам не поддасться і другого піддержить.

ЧАС ТЕПЕР ПРИГОТОВИТИСЬ.

Народи заправляються фізично і ментально завчасу, коли ще далеко до війни. Бо коли війна вже вибухне, нема багато часу на підготовку.

Заправитись до ударів чужих трійливих кличів, до чужої пропаганди і чужих ідей, можна нам уже тепер. Коли мілітарне й тілесне заправлення нам не дозволене, то бодай заправмося духово й ментально. Вичуваймо добре всі діючі ідеольогічні струї: націоналізм, комунизм, демократію, соціялізм, інтернаціоналізм, авторитаризм, диктатуру і т. п. Пізнаваймо добре, що вони собою уявляють, які їх добрі сторони і лихі. Бо ними будуть вороги нас бомбардувати.

Пізнавши їх, ми загартуємо духа до ідеольогічної боротьби так, як гартуємо тіло до довгого і тяжкого маршу. Ті, що бояться проникнути ці струї, бояться дискусії над ними, виглядають на тих вояків, що вибираються на тяжку газову війну, а закашлюються до сліз від невинного диму звичайної папіроски. Коли вони вже нині попадають в гістерію на появу малої дискусії про ріжні суспільні струї й ідеольогії, то що вони будуть робити у війні, в якій заливатимуть нашу суспільність чужі пропагандивні кличі, доказуючи правильність їхніх переконань?

Українці під фізичним оглядом нарід твердий, казково витревалий. Сміються з наших ворогів, що в нас „сім шкір". Але чи ми такіж витревалі і відпорні духово та ментально? Чи може часом з ментального боку ми ще діти, яких може сполохати, здеморалізувати й роздавити наступ чужих слів і кличів?

„Слова і кличі рішають у війні" — говорив ген. Людендорф і це треба й нам памятати.

Карикатура секретарки праці. ФРЕНСИЗ ПЕРКИНС.

Володимир Бльондиненко, (Ню Йорк).

ВРАЖІННЯ З ПОДОРОЖІ ПО ЕВРОПІ

(7)

Лічниця повна побитих жертв...

Яке було моє здивування та розчарування, коли ми по прибутті до Лічниці не могли знайти вільного ліжка. Всі вони були заняті побитими студентами, міщанами, та селянами з поблизьких сіл. Де тільки можна було примістити тих нещасних, їх приміщували. Навіть положничий відділ був переповнений побитими.

Такі сцени повторялися в ріжних частинах Львова. **Українська Духова Семинарія**, яка стоїть під греко-католицькою митрополичою юрисдикцією, потерпіла рівнож від серіозних ушкоджень. Польські вандали знищили цінні історичні памятки в приватному музеї, бібліотеку. Образ папи Пія XI був подертий на дрібні куски. Так свідчили поляки свою „льояльність" римо-католицькій церкві.

Атак на св. Юра.

В тому самому часі, інша товпа повела сконцентрований наступ на св. Юра, осідок галицької метрополії. Їх відігнали українці. Польські хулігани почали вдиратися через вікна та отвори в мурі, однак були відперті. Роздичила товпа кричала: **„Забіць Шептицкиго", „Повесіць тего гайдамакен", „Висадзіць в повєтше то гнязьдо українскіх гайдамакуф"**, і ін.

Перед св. Юром в парку, проїжджали військові авта узброєні в скорострільи, однак вони навіть не зробили кроку, щоб відігнати ляхів від св. Юра. Щойно по довших спробах вдертися до середини, товпа відбита українцями, спокійно відійшла на долину міста.

„Українська Народня Лічниця", яка знаходилася в сусідстві, рівнож потерпіла. Вибито вікна, поломано двері. Кількох хорих дізнали ушкоджень.

Українська видавнича спілка **„Вогні"** на вул. Сапеги рівнож була заатакована та серіозно понищена. Тут польські дикуни замкнули дівчину, що стало там працювала та кинули шмати обляті нафтою, так, що скоро повстала пожежа. Щойно малий гурт української молоді відбив напасників і врятував життя молодій дівчині. Крім того багато склепів **„Маслосоюзу"** було понищених. Рівнож відома українська фабрика цукорків **„Фортуна Нова"** була заатакована товпою. Цілі десятки пачок чоколяди та цукорків було розкинено. Урядження по склепах Ф. Н. понищено.

„Ревізійний Союз Українських Кооператив" (РСУК), відома централя українського кооперативного руху потерпіла також. Всі вікна були вибиті. В останках шкла, та деревляних предметах видно було сліди куль. Поляки вдерлися до середини та побили всіх дівчат-секретарок. Всі машини до, писання, машини до рахування повикидали через вікна на вулицю. Тут рівнож була поліція, але як і в інших випадках, не пробувала в нічому перешкодити вандалам.

Такі бешкети польської вулиці продовжувалися цілими днями на початку листопаду 1938 р. Українські вивіски у Львові позникали, написи навіть на приватних домах були повибивані й понищені. Цілими тижнями не були вставлені вікна зі страху, щоб їх знову не повибивали. Цілими днями „вулиця польська" демонструвала по Львові та викрикувала, що **„Львув - наше място"**.

Польська поліція, по таких вандальських нападах щільно замикала доступ до таких місць, щоб не брано знимок та не висилано заграницю. Рівнож подібне було з раненими. Гірше побитих вивозили до військових шпиталів, щоб там, під поліційним доглядом їх лічити. Після „вилічення" з ран, „пацієнтів" вкидано до вязниць. Висоти числа всіх ранених годі було устійнити. Українські часописи, що подавали найменші згадки про ці вандальські бешкети, були нещадно конфісковані польською ценурою. Польська преса та телеграфічні агенції (ПАТ) обвинувачували тільки українців, однак обмежувалися, по приказу уряду, до коротких згадок про розрухи. Американським та французьким кореспондентам рівнож заборонено вїзд до Львова. Цілий культурний світ не мав змоги довідатися про це, як дика Польща обходиться з українським народом, якому обіцяла дати „автономію".

По кількох днях мого побуту у Львові, я виїхав знов у мої рідні сторони, Тернопільщину. Перед тим, я був в Бережанах. Там колись ходив до школи й туди тягнула мене цікавість.

Я знав, що в Бережанщині та Тернопільщині також бушують відділи КОП'у. І справді, це що я бачив, переходило без сумніву мої львівські враження.

(Дальше буде)

М. Костишин.

МОЛОДІЙ ДО ЗРИВУ

(З перевороту на Карпатській Україні в березні 1939.)

Народе бездольний, гартуй всі зусилля!
На момент зловіщий уваг не звертай,
Це час! Бо світанку не прийшла ще хвиля,
В руках держи молот, граніт розбивай!

Дивись! Кров юнацька руїни зливає;
„Поцілунком Юди" мріють змести нас,
Де местник!? В кайданах, пястук затискає,
Жде з запертим духом на догідний час.

Деспоти торгують, кайдани міняють,
Що хвилі формують жорстокий закон;
Бач! Вольним народам волю забирають
Довкруги клекоче страшний Вавилон.

Світ як з божевілля дивиться безрадно
Немов опянілий кличе; Мир і Мир!
Що за мир!? Як з гнету нарід рвесь досадно,
А над ним суворо знущаєсь опир!

Не сумуй народе! Не падай в невіру!
— Підіймаймо молот! Розібєм граніт!

Моменти минули сумні — і яскраві,
Подвигу, геройства, в нас було безліч,
І борню шляхом цим довершуть в славі
Сам Батько Волошин і Карпатська Січ!

Судьба нам покаже, як рішиться доля,
На момент критичний уваг не звертай,
Хоч кляте жере нас вампірська неволя,
Що хвилі Прапор свій вище підіймай!

Вгору чоло, гордо! Хай ворог казиться,
Як рветься до пімсти захвильована груд;
Молодій, до зриву! Хай борня сміється!
В новому моменті знов готовим будь!

НАВЧАННЯ ПОШТОЮ

Дослідники шкільництва в Злучених Державах доказують, що ніде так добре не розвинені методи позаочного навчання як в Америці. Систематичну освіту поштою одержують в Америці сотні тисяч людей обох полів. Кореспонденційні школи в Злучених Державах відграють дуже велику ролю у формуванні світогляду кожного американця, який хоче духово розвиватися. Наука поштою є нині доступна для кожної людини в Америці, котра невдоволяється набутим вже знанням і постійно шукає духової поживи. Давніше, людина бажаюча здобути вищу освіту, мусіла їхати до школи і ходити там до школи, а нині, чоловік може мешкати в найбільш недоступних околицях і студіювати там історію, економію, фільософію і багато інших предметів. Бо пошта всюди доходить. Часи вже озовно змінились.

Хто мешкає в місті і хоче вчитися, той не має ніяких труднощів, бо майже в кожнім місті є ріжні курси для дорослих людей. Університети, каледжі та нижчі публичні школи ведуть вечірні курси, де прагнуча науки людина може вчитися. Інакше стоїть справа по *селах* і на *фармах*. Там нема ні відповідної обстанови, ні кваліфікованого учителя. Тут власне приходить на поміч кореспонденційна школа. Організується гурток охочих до науки людей, виписують найбільш підходячі для них предмети і гуртом учаться. Очевидно, що не всі вивчають той самий предмет. Дехто студіює математику, дехто історію, інший господарство, але роблять це гуртом і кожний ділиться з товаришами набутим знанням. Кажуть, що в таких мало залюднених околицях кореспонденційні школи мають найбільше число учнів і, що ці люди найбільше вчаться, бо там наука є не лиш наукою, але й розвагою.

Наприклад, звідомлення відділу позаочної освіти при мішіганськім університеті говорить, що в маленькій рибальській оселі, при березі озера Супіріор, яка числить всього 650 мешканців, згадана інституція має двацять чотири учні.. Тринацять вчиться англійської мови, вісім математики, а три вивчають державництво. Вони збираються раз в тиждень і, під головуванням вибраного ними провідника, обмінюються думками про набуте ними знання. Провідник відбирає від них шкільні задачі й присилає в університет для провірки, а діставши їх назад, роздає учням разом з новими вправами. Це є одинокий спосіб, в який люди на провінції систематично здобувають собі знання.

Мало того. Один з учнів пише до відділу позаочної освіти згаданого університету так: „Ці курси мають для мене велике значіння. Вони отворили мені очі й заставили думати. Вони, так би мовити, переродили мене. Перед мною отворився новий світ. Я вже відчуваю душевний голод, про який я дотепер не знав. Я живу далеко від культурного осередку — на фармі і добрі книжки, які ви навчили мене читати і розуміти, заступають мені інтелігентне товарисво. Вони є для мене тут одинокою розрадою".

От, яку культурну ролю відграє позаочне навчання в житю американського громадянства. Біда лише в тім, що їх є дуже велике число і охочий до науки чоловік не все знає, котра школа позаочної освіти має найліпшу систему навчання. В Злучених Державах є більш як 60 приватних кореспонденційних шкіл, між котрими є навіть дуже добрі, але є і погані.

Найпевніше є побирати науку поштою з державних каледжів і університетів, бо там курси позаочного навчання ведуть компетентні й кваліфіковані до того професори.

Такі державні інституції ведуть курси позаочного навчання: **University of California, Berkeley, Calif.; University of Colorado, Boulder, Colo.; University of Denver, Denver, Colo.; Massachusetts Department of Education, Boston, Mass.; University of Michigan, Ann Harbor, Mich.; University of Nebraska, Lincoln, Nebr.; Rutgers University, New Brunswick, N. J. і University of Wisconsin, Madison, Wis.**

За інформаціями про приватні школи навчання поштою можна вдаватись до: **National Home Study Council, 839 Seventeenth Street, N. W., Washington, D. C.**

АРЕШТУВАЛИ СВЯЩЕНИКА.

У Чернелицях, повіт Городенка, 23-го ц. м. арештували о. Юрія Мелимуку і відставили до арешту гор. суду в Городенці. Арештували також підсолтиса, підвійта та кількох людей. Офіційний польський комунікат вяже ці арештування з подіями підчас виборів у Чернелицях.

Садлич.

ЖОВТО-БЛАКИТНІ ПРАПОРИ В УЖГОРОДІ І МУКАЧЕВІ

(Спомин четаря)

Рано 21. січня 1919 р. четар Садлич, бунчужний Кульчицький, ст. десятник Чуквинський і кільканадцять стрільців поїхали панцирним поїздом з розвідкою в напрямі Чопу. Без ніяких перепон приїхали на двірець у Чопі, де застали вже галицьке військо, одного старшину й кільканадцять стрільців. Це була частина групи сотника Моляція, який у той час сам переїхав через Турку — Сянки — Перечин — Ужгород — Чоп. Власне в Чопі стрінулись обі групи. Для спільної злуки обох груп залишили ст. десятника Чуквинського й кількох стрільців (візок на залізничих рейках, подібний до ровера), щоб держати злуку між нашою і Моляцієвою групою.

Відтак панц. поїзд вернувся назад до Лукачева, де мав постійний осідок на залізничім двірці. Тепер уже переслано докладний звіт до Самбора, Стрия й Станиславова. При тім команда панц. поїзду зажадала більшої помочі в цілі заняття околиць і майже цілого Закарпаття. Працю поділено в такий спосіб: чет. Бережницький переняв команду міста; четар Аспельмаєр команду залізничого двірця; чет. Садлич команду над військом у районі Мукачева. За кілька днів приїхав зі Стрия один курінь. Він приїхав на двірець до Мукачева, не інформуючись про стан, помашерував просто до міста вважаючи, що всі військові магазини треба обсадити як і важніші обєкти в місті. Коли курінний командант стрийського куріня зарядив без відома тамошних міліціянтів забрати з одного магазину частину муніції в цілі доповнення для куріня, як також убрання й харчів, тому спротивився один бувший там генерал мадярської армії. Вмить збунтував він тамошніх жидів. Не тільки, що не дозволив нічого зі згаданого магазину взяти куріневі, а навпаки, зажадав від стрийського куріня зложити зброю. Тому, що було пізно вечором, а вулиці були слабо освітлені, або зовсім неосвітлені; тамошня сильно озброєна міліція обставила стрийський курінь скорострілами, прибравши боєву позицію. Незабаром вони роззброїли непригтовований стрийський курінь на таке принятя. Тому, що крім панцирного поїзду не було там більше українського війська, міліція привела роззброєний курінь на залізничий двірець. Тоді в підступний спосіб хотіли роззброїти й панц. поїзд. Однаке в переговорах, що їх перевів впродовж кількох годин чет. Садлич, він рішуче заявив, що оскільки збунтовані цивільні маси не покинуть залізничого двірця й не віддадуть куріневі забраних йому крісів, панцирний поїзд збомбардує гранатами й шрапнелями ціле місто. Тоді — хоч згадані збунтовані жиди обставили цілу стацію й околицю численними скорострілами, що вже й на пероні були — уступили; так подилав категоричний ультимат чет. Садлича. Збентежені заявили, що віддадуть забрану зброю, якщо курінь покине якстій місто Мукачів. Панц. поїзд навантажив найперше стрийський курінь до спеціяльного поїзду й вислав його одну стацію за Мукачів. Відтак перебрав від збунтованих жидів забрані кріси. Інформуючись команд у Самборі, Стрию й Станиславові, наспів телефоном через Стрий приказ, щоб стягнути всі війська зі всіх позицій і вернутися до Стрия. Всеж тоді можна було вдержати Закарпаття, тимбільше, що населення добровільно підчинялось українським приказам.

Так перший раз — без перепон 20. січня 1919 р. вивішено в Мукачеві національний жовто-блакитний прапор. Такий самий прапор українські частини вивісили були в Чопі й Ужгороді. („Новий Час").

ЧИ ВЖЕ ЗАПРОТЕСТОВАНО ПРОТИ МАДЯРЩИНИ?

Українсько-американські горожанські клюби, а також і інші народні організації, як і церковні громади, висилають домагання до американського уряду не визнати загарбання Карпатської України Мадярщиною, на таку адресу:

HONORABLE CORDELL HULL
Secretary of State
Washington, D. C.

З ГОЛОВОЮ В РУЦІ.
Советська Росія прислала на світову виставу в Ню Йорку статую великого робітника, на 79 стіп високу, що має символізувати робітничу клясу в большевицькій Росії. Голову перевожено осібно. Дехто каже, що робітничу клясу в Росії найкраще символізувала би статуя чоловіка з головою не на карку, а в руках.

ФІНАНСОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ЗАЛІЗНИЦЬ В НЮ ДЖЕРЗІ.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

CITY'S UKRAINIANS SUPPORT REPUBLIC.

90 Organizations Meet, Urge Roosevelt to Protest Invasion.

Representatives of 90 Ukrainian organizations here pledged support yesterday to the five-day-old Carpatho-Ukrainian republic, threatened with extinction by Hungarian troops. They urged President Roosevelt to make the same protest against that invasion as he has done against Hitler's recent seizures. Carpatho-Ukraine proclaimed itself independent last Wednesday, when Czecho-Slovakia was dismembered, and it was promptly invaded by the Hungarians.

Urges America Help.

"The Carpatho-Ukrainian troops, the 'Sitch', are still fighting, and America ought to help them," said to the 500 persons in Ukrainian Hall, 847 N. Franklin st.

"If democracies really wand to combat the totalitarian states, they should aid this fighting republic, which can be the starting point of a wave of resistance against Hitler," he said.

Swystun said there are about 15,000 Sitch troops scattered through the Carpathian mountains, bitterly resisting the Hungarian advance, and organizations here will send financial aid as soon as contact is established.

Dr. Walter Gallan, president of the United American-Ukrainian organizations of Philadelphia, denounced the libelous assertions" the Ukrainians are interested in furthering Hitler's ambitions.

Opposed to Hitler.

"The Ukrainians are fighting Hungary, which is the same as fighting Hitler," he said. "If Hitler sent his troops into Carpatho-Ukraine, Ukrainians would figth them, too. They are interested only in establishing a free government, similar to America's, in which they can work out their own destiny.

"Proof that Carpatho-Ukraine is free of Hitlerism is shown by the first parliament, chosen by popular ballot February 12, in which Jews as well as other minority groups were represented."

Plans were made for sending a delegation to President Roosevelt. Others who spoke were Dr. Paul Dubas and Dr. Longin Cehelsky.

Monday, March 20, 1939.)
Philadelphia Record,

З ЧУДЕС ТЕХНІКИ

Гірський захист з алюмінію.

Одним із чудес сьогоднішньої техніки є гірський захист під самим верхом, найвищої гори в Альпах і в Европі — Мон-Блян (5,807 м.). Згаданий захист вибудували у літі 1938 р. Досі туристичні прогульки на найвищу гору Европи відбувалися так, що із затишної долини Сен Жерве туристи їхали линвовою залізничкою на висоту 2,600 м. Звідтіля по трьох годинах тяжкого підходу під гору, туристи заходять до схоронища, ночують там. Зранку по пяти годинах маршу виходять на верх гори Бон Блян, де з висоти 5.807 м. над рівнем моря оглядають величну панораму Альп, що лежать у їх стіп.

У літі збудували друге схоронище під самим верхом гори у віддалі всього 500 м. від нього. Причиною будови цього захисту була потреба захисту перед бурями, що часто шаліють під самим верхом Бон-Блян і загрожують туристам „білою смертю".

Інжініри не могли вибрати іншого місця під будову захисту, бо верх гори покритий грубими покладами вічного снігу. Тільки під самим верхом у віддалі 500 м. вони знайшли малу платформу розмірів 5,5х 7,5 метра. На такій малій підставі збудували захист у формі двоповерхової вежі. Друга трудність при будові схоронища полягала на доборі матеріялу на стіни. Дерево не входило навіть під увагу. Бетон також ні, бо на верху Мон Блян нема каміння ні піску, ні води, яку треба щойно топити зі снігу.

Будівничі цього оригінального захисту, найвище збудованої будівлі в Европі, ужили до будови захисту — металю. Вибрали дуралюміній, що має всі цінні прикмети як легкість, тривкість і великий опір на тиск повітря, а це дуже важне, бо вітри під верхом Мон Блян дують з шаленою силою 400 кг. на кв. метер, себто зі силою 11 тисяч кг. на одну стіну захисту.

Цілий захист-вежу збудували властиво в долині, а на гору винесли тільки складові частини і змонтували. Характеристичне, що поодинокі металеві частини захисту не могли бути тяжчі ніж 70 кг., бо останній відтинок дороги мусіли робітники йти пішки і двигати будівельні матеріяли на плечах. При будові партеру захисту треба було його виповнити 15,000 кг. граніту і відламків скал, щоб вітер не міг ще невикінченої будівлі перевернути. Найтруднішою працею було складання даху, бо найменша навіть неосторожність могла скінчитися упадком робітника у пропасть глибоку на 300 м.

В середині захисту на загальній салі є 24 ліжок. Ліжка, столи крісла і стори зроблені з дуралюмінію, — подушки, матраці і ковдри зі спеціяльної азбестової маси. Освітлюють і огрівають кімнати захисту згущеним газом, що знаходиться у спеціяльних бутлях.

ФРАНЦУЗЬКИЙ КАТ ПРО СЕБЕ

Недавно помер французький державний кат Анатоль Дейблер, який за час своєї „карієри" відрубав коло 400 голов засудженцям.

Кожний готов уявити собі Дейблера, як жертву нічних примар, як людину, що її переслідують нічні привиди, людина, яка скрізь бачить тільки зрубані голови і гільотину.

В дійсности воно зовсім не так страшно. Дейблер був спокійним, зрівноваженим старцем, із найспокійнішою та найчистішою совістю. Відомий письменник Мек-Орлян, один із небагатьох людей, які стрічалися з Дейблюром, оповідае, що він нераз намагався навязати обережно з Дейблером розмову про мораль, совість і таке інше.

Та кат просто не розумів про що його співбесідникові ішло.

— Що ви таке? Я сплю завжди якнайкраще — відповідав він на обережні запити Мак-Орляна.

— Ну так... але все таки спомини може вам... якби то сказати... вночі...

— Які спомини? Як часом увечорі заграю собі партію карт, то бувало присниться керовий, чи піковий ас. Більше нічого...

При тій нагоді Мак-Орлян ставить доволі оригінальний і небезпечний запит: Чому Дейблера цуралися всі, хоч і знали, що він є лиш виконавцем, наемником без ніякої особистої відповідальности за те, що виконував. Хіба прокуратор, який зі шкіри вилазить, щоб добитися смертного присуду, який кожний лагідніший присуд уважає просто особистою образою та який радіє гострим присудом, наче власним успіхом, не грає тієї ролі, що Дейблер, одначе не грає її механічно, але обдумано? Чомуж не ставиться однаково до одного і другого?

Оттакі питання хвилюють Мак-Орляна. Та ледви чи вони змінять становище французів та інших народів до катів.

Добре пояснив.

Старшина перед дзеркалом чешеться і питає свого чуру:

— Чому мені так волосся випадає?

— Голошу слухняно, що весною всяка скотина линіться...

КІНЕЦЬ АДВОКАТА-ЗЛОЧИНЦЯ.

Ричард „Дикси" Дейвис, прокураторський свідок проти Джимі Гайнса, провідника Тамані Голу, дістав за свою участь у всяких кримінальних шайках рік вязниці. На образку Дейвис, закутий, переходить з суду в товаристві детектива до вязниці. Йому відпущено 8 місяців.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (68)

Тепер атарський великан почав підступати до Тарзана, щоб його схопити в свої руки. Тарзан почав рушатись собі, а при тім видавав зо своїх грудей грізне гарконтіння, немов лев. Він знав, що це в боротьбі помагає, бо залякує противника. Атарцеві справді те гарконтіння не подобалось і воно лякало його більше, ніж мязи Тарзана.

Противники не мали при собі жадної зброї. Властиво не повинні мати. Вони мали поконати один другого при помочі власної сили. Та покищо вони тільки крутились на місці вичікуючи принагідної хвилі. Тепер атарець, переконаний, що отсе добра хвиля, кинувся з цілої сили до Тарзана, щоб своїми могутніми руками його роздавити. Тарзан відскочив.

Атарець повторив наступ з переконанням, що Тарзан знов відскочить. Але Тарзан з такою силою кинувся до атарця і миттю мав його в своїх руках. Він почав давити атарця за шию. З болю скривилось атарцеві обличчя. Та він ужив цілої своєї сили і Тарзана відтрутив. При тім він заговорив: „Ти хто? Чоловік, чи звір?" „Я Тарзан, пан нетрів", відповів той.

Тепер атарець змінив свою тактику і замісць пробувати задавити Тарзана руками, хотів його розбити головою. Він опустив голову вниз і з цілої сили вдарив Тарзана в груди. Тарзан впав, а атарець підскочив вгору, щоб опісля ногами його роздавити. По арені роздались голоси. Король завважив: „Я виграв заклад! Тарзан вже так, якби сконав!"